

"Nə qədər ki Azərbaycan var, mən də varam"

Heydər ƏLİYEV

RƏSMİ DÖVLƏT QƏZETİ

AZƏRBAYCAN

№ 95 (9840) 10 may 2025-ci il ŞƏNBƏ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

QƏZETİN ƏSASI 1918-Cİ İLDƏ QOYULMUŞDUR

Azərbaycan Prezidenti Ümummilli Lider Heydər Əliyevin doğum günü münasibətilə paylaşım edib

ÜMUMMILLİ LİDER
HEYDƏR ƏLİYEV

İLHAM ƏLİYEV

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fəsizm üzərində Qələbə uğrunda mübarizədə həlak olan Azərbaycan övladlarının xatirəsini ehtiramla anıblar

Mayın 9-da fəsizm üzərində tarixi Qələbədən 80 il ötüb. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu münasibətlə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva iki dəfə Sovet İttifaqı Qohromanı, tank qoşunları general-majoru Həzi Aslanovun məzarını ziyarət edərək abidəsi önündə gül dəstələri qoyub, mühərribədə hələk olan bütün Azərbaycan övladlarının xatirəsini ehtiramla anıblar.

Mehriban xanım Əliyeva 9 May - Qələbə Günü münasibətilə paylaşım edib

9 MAY
1945 - 2025
Bütün mədəniyyəti, casarannıza və yicənninə təx! edik!
Bütün Qələbə Gönçənd məbarək!
Mehriban Əliyeva
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

80 il
FƏSİZM ÜZƏRİNDE QƏLƏBƏ GÜNÜ

Mayın 10-u müasir müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu, xalqımızın dahi oğlu və Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü gündür.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bununla əlaqədər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mayın 9-da Fəxri xiyabanda Ulu Öndərin məzarını ziyarət ediblər.

Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin mözəri önnü okılı qoydu. Ulu Öndərin xatirəsini ehtiramla andı.

Sonra birinci xanım Mehriban Əliyeva Ümummilli Liderin xatirəsini dörn hörmətə yad etdi.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini ehtiramla anaraq mözəri üzərində gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin da xatırələri yad olundu.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himmni səsləndirildi.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər

◆ Prezident İlham Əliyev ilə birinci xanım Mehriban Əliyevanın
Şuşa və Xocalı rayonlarına səfəri

Azad Qarabağın yeni dövrü

Şuşanın Daşaltı kənd məscidinin açılışı olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mayın 9-da Şuşa rayonunun Daşaltı kənd məscidinin açılışında iştirak ediblər.

AZERTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Aydin Kərimov vo "PMD Projects" şirkətinin direktoru Nəriman Topçubaşov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma görəlmiş işlər barədə məlumat verdilər.

Daşaltı kənd məscidinin təməli 2021-ci ilin noyabrında Azərbaycan Prezidenti

metr olan minarələr layihələndirilərkən Yuxarı Gövhər ağa məscidinin minarələrinin formasından istifadə olunub. İkimortəbli məscidə eyni vaxtda 150-dən çox inşan ibadət edə biləcək.

İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən qoyulub. Məscid kəndin mərkəzində milli memarlıq üslubunda inşa edilib. İkimortəbli məscid ümumi memarlıq kompozisiyası, planlaşdırma və bedii-dekorativ xüsusiyyətlərinə görə Qarabağ memarlıq məktəbinin enənələrinə uyğun inşa olunub. Hündürlüyü 22,5

xalqımızın milli-mənəvi döyülənlərə, mədəni və tarixi zənginliyinə verdiyi qiymətin göstəricisidir.

Dövlətimizin başçısına və birinci xanıma "Daşaltı kəndinin yenidən qurulması layihəsi" çərçivəsində gürlöcək işlər barədə məlumat verildi. Bu layihə yerli memarlıq ərsəsinə sadıqlıq, ekoloji davamlılıq və müasir təqədimatın inşası ilə kəndin həyatını birləşdirir. Ümumi sahəsi 65 hektara yaxın olan Daşaltı kəndində 80 otaklı 5 mərtəbəli hotel binası, kotteler, ticareti və ictimai obyektlər, o cümlədən informasiya mə-

kəzi, sərgi binası, emalatxana inşa ediləcək. Layihəyə əsasən, təbiət və tarixlərə vəzifələrə, geniş turizm imkanları olan kənd məkanının yaradılması nəzərdə tutulur.

Daşaltı kəndinin rekreasiya zonası təbiətə minimal müdaxilə prinsipi ilə layihələndirilir və təbiətsevərlərin ətraf mühitlədə dəhərənək əlaqə qurmaşına imkan yaradacaq. Layihə müxtəlif yaş qrupları və maraqlarla uyğun fəaliyyətlər, öndən birləşdirir, həmçinin funksionallıq, sakitlik və macəra arasında tərazlıq yaradaraq nadir istirahət təcrübəsi təqdim edir.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzinin açılışında iştirak ediblər

Mayın 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzinin açılışında iştirak ediblər.

Tibb ocağının orası Gənclik və Təsərrüfat Mərkəzi, hemodializ və digər xəstəliklərə məlumat verdi.

Bu tibb ocağının təməli 2021-ci ilin noyabrında Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevannı iştirakı ilə qoyulub. Altı korpusdan ibarət olan mərkəz 90 çarpanlıdır. Burada terapiya, pediatriya, corrahiiyyə vo digər səhərlər fəaliyyət göstərecek. Mərkəzdə həmçinin konsultativ poliklinika, uşaq poliklinikası, şüa-diagnostika, funksional diaqnostika, fizioterapiya vo tibbi bərpa səhərləri, klinik diaqnostik laboratoriya yaradılub. Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzi müasir standartlara cavab verən tibbi avadanlıq, o cümlədən kompüter tomoqrafiyası, röqəmsal teleskopik rentgen, röqəmsal stasionar USM cihazları ilə təchiz olunub. Bunlar iso öz növbəsində mərkəzə müraciət edənlərin müayinə və müalicəsinə yüksək soviyyədə aparmağa genis imkanlar yaradır.

Tibb ocağının orası Gənclik və Təsərrüfat Mərkəzi, hemodializ və digər xəstəliklərə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, işğaldən azad olunmuş orazide Azərbaycan dövləti tərəfindən digər sahələrlə yanaşı, tibb xidmətlərinin yüksək soviyyədə təşkil üçün dənənəməsi işlər həyata keçirilir. Şuşada bu cür müasir tibb ocağının yaradılması bunun əyni göstəricisidir. Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzi şəhərdə yaşayacaq əhalinin tibbi təminatı və sağlamlığının qorunması istiqamətində icra olunan sosial infrastruktur layihəsi kimi çox müthüm rol oynayır. Mərkəzin xidmətlərindən cəmi zamanda ətraf şəhər və rayonların əhalisi də istifadə edə biləcək.

Şuşada inşa ediləcək dördüncü yaşayış kompleksinin təməli qoyulub

Mayın 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşada inşa ediləcək dördüncü yaşayış kompleksinin teməlqomya mərasimində iştirak ediblər.

AZERTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısına və birinci xanıma yeni yaşayış kompleksi barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, Şuşa şəhərində dördüncü yaşayış kompleksinin layihə-

si çərçivəsində 16 binanın inşası nəzərdə tutulub. Kompleksin ümumi sahəsi 6,2 hektardır. Ümumilikdə yaşayış kompleksində 274 mənzillən inşası planlaşdırılır. Binalarda bir, iki, üç, dörd və beşətəqli mənzillər

olacaq. Yaşayış kompleksinin ərazisində zəruri sosial infrastruktur yaradılacaq.

Azərbaycanın mədəniyyət besiyi sayılan Şuşa 2020-ci il noyabrın 8-də işğaldən azad edildikdən sonra

burada genişmişqaylı tikinti-quruculuq prosesini başlanılib. Bu gün şəhər tarixi siması və mədəni irsi qorunub saxlanılmaqla bərpa olunur, doğma sakinlərinə yenidən qucaq açır. İndiyədək Şuşaya 376 ailə,

ümumilikdə 1409 nəfərdən artıq keçmiş məcburi köçküñ qaydırıb.

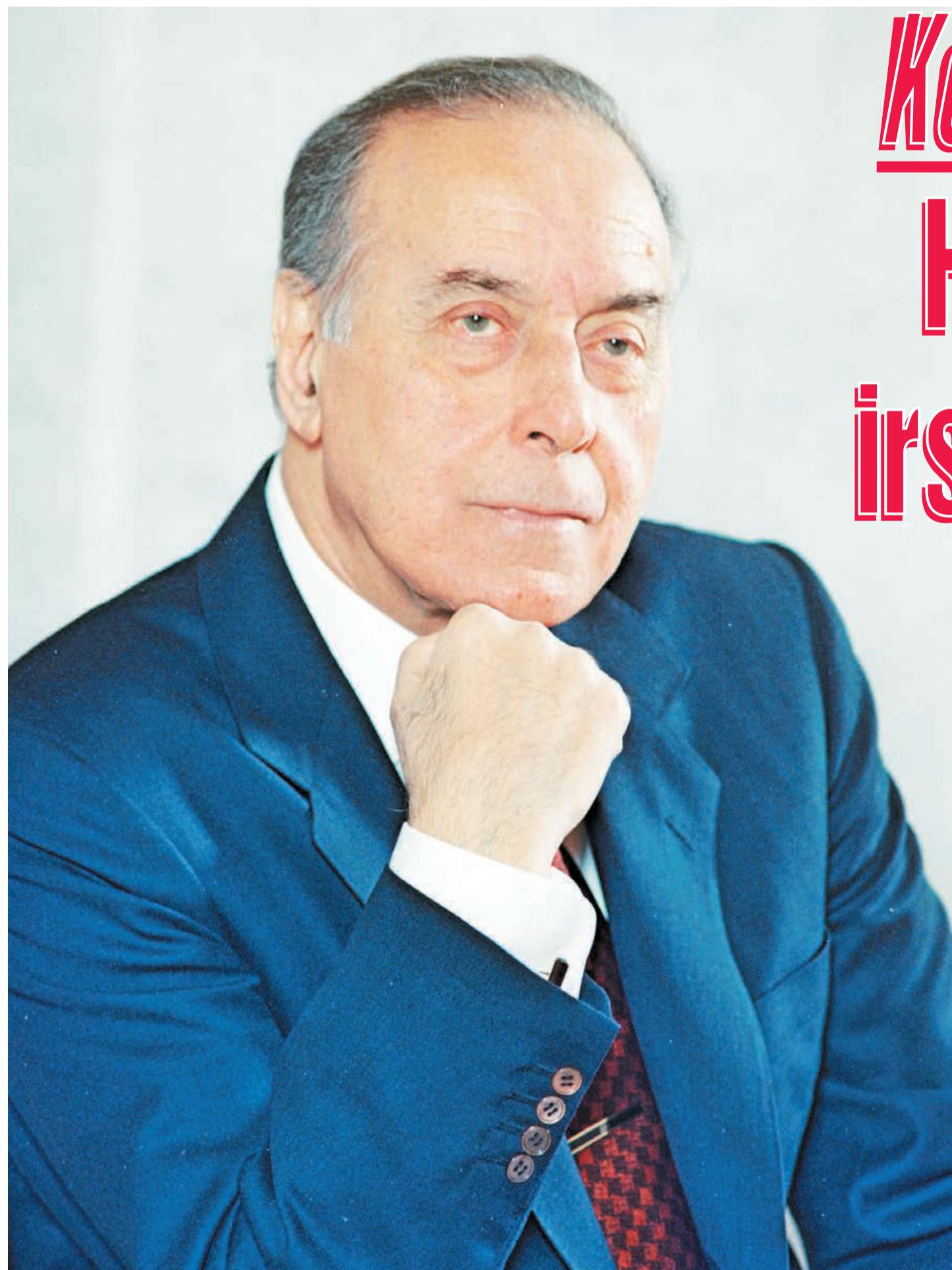
Qeyd edək ki, indiyədək Şuşada 450 mənzildən ibarət 23 bina sakinlərinin istifadəsinə verilib. Növbəti mərhələdə dəha üç layihənin icrası nəzərdə tutulur. Dövlət və özəl tərəfdəşliyi çərçivəsində şəhərin mərkəzi küçəsində 10 yaşayış kompleksi inşa edilir. Onların sırasına mehmanxana, ofis binaları və digər obyektlərin tikintisi daxildir.

A large, bold, red serif font displays the year '1923'. This text is partially encircled by a golden wheat wreath at the bottom, which is further decorated with a thin, light-colored ribbon or cord.

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Konstitusiya və suverenlik:

Heydar Əliyev siyasi irsinin təmal sütunları

Samir NURİYEV,
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri

olan Heydər Əliyev respublikamıza rəhbərliyinin birinci dövründə öz fəaliyyəti və qəbul etdiyi qərarlarla xalqımızın istiqlal duyğularını, milli dövlətçilik düşüncəsini inkişaf etdirmiş, əsrin sonlarına isə müstəqil Azərbaycan dövləti kimi əzəmətli bir reallığa qovuşdurmuş, banisi olduğu bu dövlətin yüksəlişini, onun müstəqilliyinin ebadiliyini və dönməzliyini təmin etmişdir.

1969-cu ildə Azərbaycana rəhbərlik etməyə başlamış Heydər Əliyev geridə qalmış və milli ucqar hesab olunan respublikamızın uğurlu inkişafını təmin edərək və onu SSRİ miqyasında birincilər sırasına çatdıraraq özünün yüksək liderlik, böyük təşkilatçı keyfiyyətlərini nümayiş etdirmiş, buna görə də Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosunun üzvü və Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini kimi yüksək vəzifələrə irəli çəkilmişdir. Lakin 1985-ci ildə Sov. İKP Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi seçildikdən sonra Mihail Qorbaçovun Heydər Əliyevin ölkə səviyyəsində gördüyü işlərə və böyük nüfuzuna qısqanlıqla yanaşaraq başlatdığı təzyiq kampaniyası ümumilikdə Azərbaycana qarşı yönəlmış mənfur siyasətin tərkib hissəsi olmuşdur. 1987-ci ildə Heydər Əliyev vəzifəsindən istefa versə də, doğma Vətəninə qarşı həyata keçirilən çirkin kampaniya ilə barışmamış, Qanlı 20 Yanvar hadisələrinin səhəri günü Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyinə gələrək öz etiraz səsini ucaitmışdır.

1990-cı ildə Moskvadan Vətənə qayıtdıqdan sonra Naxçıvana üz tutan və muxtar respublikanın Ali Məclisinin deputatı seçilən Ulu Öndər Heydər Əliyev dünya nizamında baş verən dəyişiklikləri düzgün qiymətləndirir və bilirdi ki, Azərbaycan müstəqillik və suverenlik yolu ilə getməlidir. Muxtar respublikanın Ali Məclisinin 1990-cı il noyabrın 17-də Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirilmiş sessiyasında Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali hakimiyyət orqanının yeni adının və Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin üçrəngli bayrağının Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət bayrağı kimi qəbul olunması, Azərbaycan Respublikasında dövlət rəmzləri haqqında məsələyə baxılması və milli-tarixi ənənələrə uyğun olaraq yeni dövlət rəmzlərinin - bayraq, gerb və himnin qəbul edilməsi barədə Azərbaycan Ali Məclisi qarşı-

addım oldu. Kommunist partiyasının fealiyyetinə xitam verilməsi və mülkiyyətinin milliləşdirilməsi məsələlərini müzakirəyə çıxaran muxtar respublikanın Ali Məclisinin 1991-ci il 3 sentyabr tarixli fövqəladə sessiyası isə müstəqil dövlətçilik yolunda ümummilli prosesin hərəkətvericisi qüvvəsinə çevrilən mühüm hadisə kimisi sayıyalındırılmışdır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 9-da Bakıya qayıdışı və iyunun 15-də Ali Sovetin sədrini seçilməsi ilə başlayan növbəti 10 il Azərbaycanda müstəqil dövlətin qurulduğu, möhkəmləndirildiyi və gələcək inkişaf üçün təməllərin yaradıldığı mühüm tarixi mərhələdir. 1993-2003-cü illərdə Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü və torpaqlarımızın 20 faizinin işgal edildiyi bir şəraitdə ictimai-siyasi sabitliyin, təhlükəsizliyin təmin olunması, dövlət idarəciliyi mexanizminin və iqtisadi sistemin yenidən qurulması, beynəlxalq əlaqələrin dövlətin və xalqın ali məqsədlərinə uyğun əsaslı təşkili və bu kimi digər həyatı vacib məsələlər qısa zamanda həll edildi, Azərbaycanın dövlət müstəqiliyinin və suverenliyinin əsasları yaradıldı. Bu əsaslar Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bilavasitə rəhbərliyi ilə hazırlanmış və 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq referendumunda qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında əks olunmuşdur.

nin Konstitusiyasında eks olunmuşdur. Kompleks karakterli və geniş mənə daşıyan, empirik, nəzəri və normativ yanaşmaları ehtiva edən suverenlik termini müasir dövrdə dövlətin suverenliyi kontekstində onun daxili və xərici siyaset məsələlərində müstəqilli-yini və dövlət hakimiyyətinin alılıyini ifadə edən anlayışdır. Tarixi inkişafın müxtəlif mərhələlərində suverenliyin qaranti və daşıyıcısı rolunda mütləq hakimiyyət çıkış etmişdir. Müasir dövr-də isə suverenliyin konstitusion nəzəri əsasları dünyada geniş yayılmış praktikadır. Konstitusion yanaşma çərçivə-sində ölkənin Əsas Qanunundan çıkış edərək suverenliyin daşıyıcısı və onun özünün interpretasiyası müəyyən edilir. Demokratik inkişaf yolunu tutmuş ölkələrdə suverenliyin daşıyıcısı xalq və onun iradəsidir.

Hələ 1995-ci il iyunun 5-də yeni Konstitusiya layihəsini hazırlayan komissiyamın ilk iclasında çıxış edən Heydər Əliyev demişdi: "Konstitusiya birinci növbədə dövlətlə, hakimiyyyətlə xalqın arasında olan münasibətləri özündə öks etdirməlidir. Hakimiyyyət bölgüsü qanunvericilik ali icra məhkəmə həki-

miyyətləri - bunlar hamısı xalqın iradəsinə söykənməli, seçkilər yolu ilə təmin olunmalıdır. Dövlət xalqın işi olmalıdır. Xalq dövlət üçün yox, dövlət xalq üçün olmalıdır və bu prinsiplər Konstitusiyamızın əsasını təşkil etməlidir". Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 1 maddəsində qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyətinin yeganə mənbəyi Azərbaycan xalqıdır. Əsas Qanunumuzun 11 maddəsinə əsasən, öz müqəddəratını sərbəst və müstəqil həll etmək və öz idarəetmə formasını müəyyən etmək Azərbaycan xalqının suveren hüququdur. Göründüyü kimi, Azərbaycan Konstitusiyası tarixi keçmişimiz və ümumbəşəri, demokratik dəyərlərə əsaslanan, dövrün çağırışlarına cavab verən, ölkəmizin gələcək inkişafı üçün geniş hüquqi baza yaradan, ən əsası isə xalqımızın suveren hüququnu və dövlətimizin suverenliyini təsbit edən fundamental sənəd kimi ərsəyə gəlmüşdir. 1996-cı il fevralın 6-da Prezident Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə noyabrın 12-si Azərbaycanda Konstitusiya Günü elan edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının ərazi-sinin vahidliyi, toxunulmazlığı və bö-lünməzliyi Konstitusiyamızda başlıca prinsiplərdən biri kimi təsbit olunmuşdur. 1995-ci il noyabrın 24-də Milli Məclisin ilk iclasında çıxış edən Heydər Əliyev demişdir ki, "yeni qəbul olunmuş Konstitusiya Azərbaycanın müstəqilliyini, ərazi bütövlüyünü təmin edən Konstitusiyadır". Bu məsə-lənin Azərbaycan üçün prinsipial əhə-miyyəti həm də ərazilərimizin Ermə-nistan tərəfindən işğal edilməsi və onu özünüküldəşdirmək cəhdini ilə bağlı idi. Əsasən İkinci Dünya müharibəsindən sonra demokratiya dalğasının təsiri ilə formallaşmış müasir beynəlxalq hüquq dövlətlərarası münasabətləri tənzimlə-məklə yanaşı, həm də mövcud normaların özünəməxsus şəkildə interpretasiyasına, ən acınacaqlısı isə sui-istifadə hallarına yol açmışdır. Bu kontekst-də XVIII əsrde formallaşmağa başla-mış və müasir beynəlxalq hüquqda da özünə yer etmiş milli suverenlik dok-trinası, yəni "hər bir xalqın öz mü-qəddəratını təyin etmə hüququ" Ermə-nistan və onun Azərbaycan ərazi-sində qurduğu qondarma rejimin öz cinayətlərinə bəraət qazandırması üçün əsas bəhanəyə çevrilmişdi. Nəticədə Azərbaycanın suverenliyi po-zulmuş, Konstitusiyamızın hüquqi tə-siri və ali dövlət hakimiyyətinin suve-ren hüququ 30 il ərzində ölkəmizin 20 faiz ərazisine yayılmamışdır.

Ardı 5-ci səh.

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Konstitusiya və suverenlik:

Heydar Əliyev siyasi içsinin temal sütunları

Əvvəli 4-cü səh.

Müstəqillik illərində əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və sonrakı dövrde Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən müasir dövrün reallıqlarına uyğun təkmilləşdirilərək həyata keçirilmiş milli inkişaf strategiyasının başlıca hədəfi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü nün və suverenliyinin tam bərpası olmuşdur. İki mühüm istiqamətin paralel şəkildə həyata keçirilməsi ilə şərtlənən siyasi xətt bir tərəfdən problemin beynəlxalq hüququn tələblərinin və beynəlxalq birlik tərəfindən məcburetmə tədbirlərinin tətbiqinə nail olunmasını, digər tərəfdən isə güclü dövlət konsepsiyasının reallaşdırılması və güc tətbiq etmə yolu ilə işgala son qoyulmasını ehtiva etmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü və prinsipial siyaseti sayəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi dünyanın bütün dövlətləri və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınmış, nə beynəlxalq hüquq sistemində, nə də siyasi müstəvidə mübahisə predmeti olmuş, ölkəmizin işgal altında olan əraziləri üzərində hüquqi, tarixi və mənəvi haqqı qəbul edilmiş, Ermənistanın və onun havadarlarının torpaqlarımızda ikinci erməni dövləti yaratmaq cəhdleri nəticə vermemişdir.

milli həmrəyliyin təmin edilməsini, ölkənin bütün resurslarının vahid məqsəd uğrunda səfərbər olunmasını həyata keçirdiyi siyasetin başlıca istiqamətləri kimi müəyyənləşdirmişdir. Buna görə də 2003-2020-ci illərdə bütün sahələrdə dərin islahatlar həyata keçirilmiş, Azərbaycan sürətli və dinamik inkişaf etmiş, əhalinin rifahı əsaslı şəkildə yüksəlmış, cəmiyyət həyatının bütün sahələri yenilənmiş və müasirləşmişdir. Fəal xarici siyaset sayəsində ölkəmizin strateji tərəfdəşlik münasibətləri, beynəlxalq əlaqələri genişlənmiş və zənginləşmiş, onun dünyada nüfuzu böyük dərəcədə yüksəlmüşdür. Hərbi quruculuq işləri daim diqqət mərkəzində olmuş, ölkəmizdə müdafiə sənayesi formalasdırılmış, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri öz potensialına görə dünyanın aparıcı orduları sırasında layiqli yer tutmuşdur. Ən əsası, cəmiyyətdə birlik, həmrəylik hökm sürmüş, torpaqlarıımızın işğaldan azad olunması hamı üçün başlıca vəzifəyə çevrilmişdir. Göründüyü kimi, Prezident İlham Əliyevin məqsəd-yönlü, qətiyyətli və prinsipial siyaseti sayəsində Azərbaycan heç bir yerdən yar-

son qoyması və ölkəmizin ərazi bütövlüyü yünün, suverenliyinin bərpa edilməsi Azərbaycan xalqının milli ideyasının əsas məqsədlərindən birinə çevrilmiş, cəmiyyətimizin bütün resursları bu taleyeklülə və zifənin həllinə yönəldilmişdir".

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistanın növbəti təxribatlarına və yeni iş-ğalçılıq planlarına cavab olaraq başlanmış və 44 gün davam etmiş Vətən mü-haribəsi Ali Baş Komandan İlham Əliyevin dəmir iradəsi və bacarıqlı sərkərdəliyi, ordumuzun, əsgər və zabitlərimizin qəhrəmanlığı və rəşadəti sayəsin-də torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə nəticələndi. Azərbaycan Ordu-su unikal hərbi əməliyyatlar keçirərək, düşmənin uzun illər ərzində qurduğu müdafiə xətlərini darmadağın edərək hərb tarixinə hələ çox danışılacaq və öyrəniləcək yeni şərəfli bir səhifə yazdı. Vətən müharibəsində parlaq qələbə ilə təkcə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa edilmədi, həm də regionda yeni reallıq, yeni status-kvo yaradıldı.

2020-ci il noyabrın 9-da Azərbaycan, Rusiya prezidentləri və Ermənistən baş naziri tərəfindən imzalanmış üçtərəfli Bəyanat işgalçı dövlətin birmənali kapitulyasiyasını ehtiva etsə də, ərazilərimizin bir hissəsində Ermənistən hərbi birləşmələri və qondarma rejimin hərbi ünsürləri qalmaqdı idi. Digər tərəfdən, Ermenistanda revansizm əhvali-ruhiyyəsinin günbəgün artması, sərhəd bölgələrdə, habelə ermənilərin yaşadığı Azərbaycan ərazilərində hücum xarakterli yeni qurğuların inşasına cəhdələr göstərilməsi Ermənistən rəhbərliyinin və Qarabağdakı cinayətkar rejimini veni planlar qurduğunu göstər-

miş, qabaqlayıcı addımların atılmasının zərurətə çevirmişdi. Beləliklə, 2023-cü il sentyabrın 19-20-də həyata keçirilmiş uğurlu antiterror əməliyyatı nəticəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam bərpa edilmiş, Azərbaycan Konstitusiyasının hüquqi qüvvəsi işgalin ardından qaldırıldığı bütün ərazilərdə bərqərar olmuş, həmcinin Azərbaycan ərazi sində hər hansı qanunsuz xarici hərb mövcudluğğa son qoyulmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 19 sentyabr tarixli Sərəncamına əsasən, sentyabrın 20-si Azərbaycan Respublikasında Dövlət Suverenliyin Günü elan edilmişdir.

Bu gün Azərbaycan öz iqtisadi, siyasi, diplomatik, hərbi və mədəni potensialını daha da inkişaf etdirərək Cənub-Qafqazın lider ölkəsi, siyasi və iqtisadi mərkəzinə, Avrasiya məkanının yeni orta güc aktoruna çevrilmişdir. Azərbaycan öz sözünü deyən, mövqeyini qətiyyətlə müdafiə edən, çoxsaylı dostları və tərəfdaşları ilə regionun və dünyanın yeni enerji, nəqliyyat xəritəsinin cızan, COP29 kimi nəhəng tədbirlər yüksək səviyyədə keçirən və qlobal problemlərin həllinə dəyərli töhfələ verən dövlət kimi beynəlxalq arenada böyük nüfuz sahibidir. Azərbaycan işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərq Zəngəzuru heç kimdən yardım almadan, öz gücünə bərpa edir və yenidən qurur, həmin ərazilərdə müasir infrastruktur yaradılır, yaşayış məntəqələri salınır, insanların doğma yurdlarına qayıdış təmin edilir. Hazırda həmin ərazilərdə 45 mindən artıq vətəndaşımız yaşayır, işləyir, təhsil alır, yaradır, övladlarını böyüdürlər və öz gələcəyini qururlar.

Azərbaycan Prezidentinin bu bölgəyə hər səfərində çoxsaylı obyektlərin açılışı keçirilir, yenilərinin təməli qoyulur. Təbii ki, bütün bunlar Azərbaycanın böyük gücünün və geniş potensialının göstəricisidir. Eyni zamanda 2023-cü il oktyabrın 15-də Prezident İlham Əliyevin Xankəndidən xalqa müraciəti, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə seçkilərin keçirilməsi və bu prosesin parlaq nümunəsi kimi 2024-cü il prezident seçkilərində dövlət başçımızın ailəsi ilə birlikdə məhz Xankəndidə səs verməsi tam suverenliyimizin və Konstitusiyamızın hüquqi qüvvəsinin bütün ölkə ərazisini əhatə etdiyinin göstəricisi olmuşdur.

Azərbaycanın XX əsr tarixinin böyük hissəsi Heydər Əliyev şəxsiyyəti, onun genişmiqyaslı quruculuq fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Ulu Öndərin ölkəmizə rəhbərliyi illəri xalqımızın nadir tarixi imkandan faydalananaraq öz müstəqilliyinə qovuşduğu tarixi mərhələ, onun həyat yolu isə öz xalqına sıx bağlılığının, milli dövlətçilik məfkurəsinə sadıqlıyın təcəssümü, ümummilli məqsədlər uğrunda fədakarlığın və mübarizliyin rəmzi olmuşdur. Buna görə də Azərbaycan xalqının xoşbəxt gələcəyi, dövlətimizin müstəqiliyi, inkişafi naminə böyük işlər görmüş Ümummilli Lider Heydər Əliyev hər zaman fəxr edəcəyimiz, qürur hissi ilə xatırlayacağımız dahi şəxsiyyətdir.

Konstitusiyamızın bəyən etdiyi principlərdən biri kimi ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpa olunduğu, 2025-ci ildə Konstitusiyamızın qəbul edilməsinin 30-cu və Vətən mühariəbəsində Qələbəmizin 5-ci ildönümünü qeyd etdiyimiz zamanda geriye baxarkən keçdiyimiz inkişaf yolunun, Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin qurduğu və Prezident İlham Əliyevin qüdrətli bir dövlət səviyyəsinə yüksəltdiyi bugünkü Azərbaycanın əzəmətini daha aydın görürük. "Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamında da qeyd olunduğu kimi, Ulu Öndərin qurduğu dövlət indi xalqımızın milli maraqlarını rəhbər tutaraq, yeni reallıqlar şəraitində müstəqil siyasətini daha cəsarətli, principiallıqla davam etdirir, Konstitusiyanın tələblərinə və öz suveren hüquqlarına əsaslanaraq, qarşıda duran strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyir.

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Ulu Öndərin dövlətçilik konsepsiyasının böyük uğuru

Hesablama Palatasının yaradılması maliyyə nəzarəti sahəsində atılan strateji addımdır

1991-ci ildə Azərbaycanın müstəqilliyini bərpa etməsi xalqın uzun illərdən bəri arzuladığı mili dövlətçilik ideyasının reallaşması oldu. Bununla belə, ilk illər Sovet İttifaqının süqtunun doğurduğu mürökəbək keçid dövrü ilə yadda qaldı.

Məhz belə bir məqamda xalqın tokidli çağrıları ilə 1993-cü ilin iyun ayında Heydar Əliyev siyasi hakimiyyəti qaydı. Bu dönüs nöqtəsi həm də Azərbaycanın müstəqilliyinin real mənada möhkəmlə-

dirilməsi və dövlətçiliyin bərpası prosesi idi. Həmin tarixdən başlayaraq, ölkədə sabitliyin bərpası, dövlət idarəciliyinin təkmilləşdirilməsi və hüquqi sistemin qurulması istiqamətində genişmiqyaslı isla-

hatlara start verildi. Ulu Öndərin dövlət və xalq qarşısındaki xidmətləri, ilk növbədə, ictimai-siyasi sabitliyin temin oluması ilə özünü göstərdi. Bu, yalnız fiziki təhlükəsizliyin bərpası deyildi, həm də siyasi idarəetmənin, hüquqi sistemin ve ictimai institutların formalasdırılmasıdır. Dövlət maliyyəsinin düzgün idarə olunması, yalnız iqtisadi sabitliyin ve dayanışın inkişafı temin edilməsi baxımından deyil, eyni zamanda ictimai etimadın möhkəmlənməsi, hüquqi dövlət prinsiplərinin reallaşdırılması və korrupsiyaya qarşı effektiv mübarizə üçün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Ösəs məsələlərdən biri də dövlətin maliyyə resurslarının üzərində ictimai nəzarətin qurulması və bu nəzarətin müstəqil şəkilde höyata keçirilməsinin temin olmasına idi. Həmin illər bezi dövlət qurumlarının nazdında iqtisadi sahədə fəaliyyət göstərən orqanlar maliyyə intizamının qorunması funksiyasını icra etən, həm də idarəetmə sistemini, institutlaşmış və parlamente hesabatlı bir model formasında mövcud deyildi. Bu iso beynəlxalq təcrübə və idarəciliyin modelləri ilə müqayisədə müümən boşluq sayılırdı. O səbəbdən Heydər Əliyev dövlət idarəciliyinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı strateji yanaşmasında audit və nəzarət mexanizmlərinin formalasdırılmasına xüsusi diqqət yetirirdi. Onun idarəciliyin fəlsəfəsindən votənəda xidmət edən dövlət ideyası ilə yanaş, bu xidmətin şəffaf, adətəl və səmərəli höyata keçirilməsi ösəs prioritetlərdən biri idi. Bu monada, dövlət bədəcisinin icrasına nəzarət, dövlət orqanlarının xərcləri üzrə məsuliyyət daşımaları və bu məsuliyyətin hüquqi və ictimai müstəvidi əhatəli şəkildə temin olunması böyük əhəmiyyət daşıyordu.

baycanın ilk Konstitusiyası ölkədə hüquqi və demokratik dövlət quruculuğunu esasını qoymuş. Konstitusiyada hüququn alılıyi, votənəda hüquq və azadlıqlarının teminatı, həkimiyətin bölgüsü prinsipi təsbit olundu. Dövlət idarəciliyində institutional quruculuq prosesi həmin dövrdə ardıcıl və sistemi şəkildə höyata keçirildi. İcra həkimiyəti orqanlarının fəaliyyətinin normativ-hüquqi bazası gücləndirildi, eyni zamanda parlament institutunun funksionallığı artırıldı və qanunvericilik fəaliyyəti müasir idarəetmə toləblərinə uyğunlaşdırıldı.

Bütün bunlara paralel olaraq, ölkədə iqtisadi islahatların höyata keçirilməsinə də start verildi. 1994-cü ildə imzalanan "Osrin müqaviləsi" və digər beynəlxalq neft sazişləri Azərbaycan regional və global enerji xəritəsində mühüm aktora çevirdi. Bu, təkər iqtisadi sabitlik üçün baza yaratmadı, həm də resurs idarəciliyi sahələrində yeni yanasımlar teleb etdi. Belə bir kontekstdə dövlət bədəcisinin tortib və icrası, eləcə də maliyyə intizamı məsələləri aktuallaşdı. Bu proses həm də dövlətin audit və nəzarət sistemlərinin qurulmasına müasir yanasımların tətbiqinə zəmin yaratdı.

Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə hazırlanın və qobul olunan bir çox strateji sənədlər, o cümlədə orta və uzunmüddəti inkişaf proqramları idarəetmə sahəsində institutional davamlığın temin edilməsinə xidmət edirdi. Bu sənədlər ölkənin iqtisadi-sosial inkişafı ilə yanaş, idarəetmə mədəniyyətinin də mäsirələşdirilməsinə və effektiv idarəcilik institutlarının yaradılmasına hədəfləyirdi.

Danılmaz höqiqətdir ki, müstəqil dövlət quruculuğunu ayrılmaz tərkib hissələrindən biri də şəffaf, səmərəli və cavabdeh maliyyə idarəciliyinin formalasdırılmasıdır. Dövlət maliyyəsinin düzgün idarə olunması, yalnız iqtisadi sabitliyin və dayanışın inkişafı temin edilməsi baxımından deyil, eyni zamanda ictimai etimadın möhkəmlənməsi, hüquqi dövlət prinsiplərinin reallaşdırılması və korrupsiyaya qarşı effektiv mübarizə üçün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Ösəs məsələlərdən biri də dövlətin maliyyə resurslarının üzərində ictimai nəzarətin qurulması və bu nəzarətin müstəqil şəkilde höyata keçirilməsinin temin olmasına idi. Həmin illər bezi dövlət qurumlarının nazdında iqtisadi sahədə fəaliyyət göstərən orqanlar maliyyə intizamının qorunması funksiyasını icra etən, həm də idarəetmə sistemini, institutlaşmış və parlamente hesabatlı bir model formasında mövcud deyildi. Bu iso beynəlxalq təcrübə və idarəciliyin modelləri ilə müqayisədə müümən boşluq sayılırdı. O səbəbdən Heydər Əliyev dövlət idarəciliyinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı strateji yanaşmasında audit və nəzarət mexanizmlərinin formalasdırılmasına xüsusi diqqət yetirirdi.

Onun idarəciliyin fəlsəfəsindən votənəda xidmət edən dövlət idarəetmənin, hüquqi sistemin ve ictimai institutların formalasdırılmasıdır. Bütün bu elementlər bir məqsədə xidmət edirdi - Azərbaycanda maliyyə idarəciliyinin şəffaflığını, hesabatlılığını və səmərəliyini temin etmək. Bir sözü, Azərbaycanda dövlət maliyyə nəzarətinin institutional osas-

larının qurulması və bu nəzarətin səmərəli şəkilde höyata keçirilməsi üçün müstəqil ali audit orqanının yaradılması həm beynəlxalq standartların, həm də milli inkişaf prioritətlərinin zorlu töbidi idi. Bu töbət Heydər Əliyevin dövlət höyata keçirilməsi üçün xüsusi qurumun yaradılacağı qeyd olmuşdu. Bu müddəə gələcəkdə müstəqil maliyyə nəzarəti orqanının - Hesablama Palatasının yaradılması üçün osas hüquqi baza rolunu oynadı.

Dövlət maliyyə nəzarətinin inkişafı istiqamətində 1990-ci illərin sonlarında bir sıra normativ-hüquqi aktlar qobul olundu. Bu sənədlər dövlət maliyyə sisteminə şəffaflığı artırılmış, bədəc proseslərinin hüquq çərçivəsində tənzimlənməsi və vəsaitlərinə səmərəli istifadəsinə nəzarət mexanizmlərinin yaradılmasını nəzərdə tutuldu. Palatam osas missiyası dövlət bədəcəsi və bədəcənəkar fondlarının formalasdırılması və tövsiyətindən tətbiq olundu.

Maliyyə nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması üçün kadr potensialının gücləndirilməsi, müasir audit metodlarının, həmçinin beynəlxalq təcrübəyə inqərası və tolim mexanizmlərinin qurulmasına nəzarət tutuldu. Xüsusilə dövlət bədəcisinin tortib və tövsiyətindən tətbiq olundu. Bu sənədlər dövlət bədəcisinin qurulmasına nəzarət mexanizmlərinin qurulması ilə birlikdə idarəetmənin gücləndirilməsi üzrə programlar höyata keçirildi.

1998-2001-ci illər arasında dövlət maliyyə nəzarəti üzrə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və bu təcrübəyə uyğun milli modelin hazırlanması istiqamətində idarəetmənin güvənlilikləşdirilməsinə, müasir audit metodlarının, həmçinin beynəlxalq təcrübəyə inqərası və tolim mexanizmlərinin qurulmasına nəzarət etmək idi.

Hesablama Palatasının yaradılması sadəcə yeni bir qurumun formalamaşması deyil, həm də dövlət maliyyə sisteminə keyfiyyət dəyişikliyinin başlangıcı idi.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında aparılan hüquqi və institutional islahatlar çərçivəsində palatannın formalamasına verilən dəstək bu orqanın sadəcə bədəcə xərclərinə texniki nəzarət edən yox, eyni zamanda parlament nəzarətinin effektiv aləti və ictmai maliyyə intizamının teminatçı kişi qurulmasına şərait yaratırdı.

Qeyd etmek vacibdir ki, Hesablama Palatasının fəaliyyətə başladığdan sonra ilk illərdə osas diqqət normativ-hüquqi bazannı təkmilləşdirilməsinə, audit metodologiyalarının hazırlanmasına və insan resurslarının inkişafına yönəldi. Audit fəaliyyətinin beynəlxalq standartlara uyğun qurulması üçün INTOSAI və digər beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlıq genişləndirildi.

Qısa müddət ərzində palata aşa-

ğanın qurulması və bu nəzarətin səmərəli şəkilde höyata keçirilməsi üçün müstəqil ali audit orqanının yaradılması həm beynəlxalq standartların həyata keçirilməsi üçün xüsusi qurumun yaradılacağı qeyd olmuşdu. Bu müddəə gələcəkdə müstəqil maliyyə nəzarəti orqanının - Hesablama Palatasının yaradılması üçün osas hüquqi baza sağlıdı. Məhz bu baxışın noticisi olaraq, 2001-ci il iyunun 7-də "Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası haqqında" qanun qobul edilmiş ilə ölkədə ali audit orqanı yaradıldı.

Hesablama Palatası Milli Məclis hesabatı, funksiyaları qanuna müyyən olunmuş və müstəqil şəkilde fəaliyyət göstərən maliyyə nəzarəti qurumu kimi nəzərdə tutuldu. Palatam osas missiyası dövlət bədəcəsi və bədəcənəkar fondlarının formalasdırılması və tövsiyətindən tətbiq olundu.

Digər sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də Ulu Öndərin osasını qoyduğu noticisi Prezident İlham Əliyev tövsiyətindən ugurla davam etdirildi. 2008-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti canib İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə "Hesablama Palatası haqqında" qanun qobul edilmiş və şəffaflığın və məsuliyyəti maliyyə nəzarətinin formalaşdırılması ilə birlikdə ali audit orqanı yaradıldı.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında aparılan hüquqi və institutional islahatlar çərçivəsində palatannın formalamasına verilən dəstək bu orqanın sadəcə bədəcə xərclərinə texniki nəzarət edən yox, eyni zamanda parlament nəzarətinin effektiv aləti və ictmai maliyyə intizamının teminatçı kişi qurulmasına şərait yaratırdı.

Yeni dövrün çağırışlarına cavab olaraq, 2018-ci ildə qobul edilmiş yeni "Hesablama Palatası haqqında" qanun palatannın inkişafında dönüş nöqtəsi oldu. Bu qanun qurumun hüquqi statusunu, idarəetmə strukturunu və fəaliyyətin beynəlxalq təcrübəyə inqərasını təsdiq etdi.

Qısa müddət ərzində palata aşa-ğanın sahələrdə ciddi növbələr əldə etdi:

- ✓ dövlət bədəcisinin icrası üzrə ilk rey formalasdırmağa başladı;
- ✓ auditorlər vəsaitlərinə sərəcidi maliyyə pozuntularını aşkarladı və hüquqi tədbirlər görülməsi üçün materiallar aidiyotlu orqanları toqdim olundu;
- ✓ dövlət programlarının icrasının qiymətləndirilməsi ilə bağlı ilk hesabatlar hazırlanırdı;
- ✓ vəsaitlərin xərclənməsinə dair hesabatlı və şəffaflıq standartlarını təsviq etdi.

Beləliklə, Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə aparılan institutional islahatların bu komponenti - yəni maliyyə nəzarəti və dövlət auditinin inkişaf etdirilməsi - dövlət və cəmiyyət münasibətlərində yeni bir keyfiyyət morhəsindən osasını qoymış. Dövlətin vəsaitlərinə ictmai maraqlar baxımından yanaşmaq, onları xalqa məxsus resurslar kimi qiymətləndirmək və bu yanaşmamı sistemi şəkildə nəzarət və hesabat mexanizmləri ilə tomin etmək siyasi iradənin göstəricisi idi.

Hesablama Palatasının yaradılması Ümummilli Liderin dövlətçilik konsepsiyasının maliyyə nəzarəti sahəsində parlaq təcəssümü olmaqla yanaş, ölkənin demokratik inkişafında ali audit orqanı yaradıldı.

Hesablama Palatasının fəaliyyətindən sonra də Ümummilli Liderin dövlətçilik konsepsiyasının maliyyə nəzarəti sahəsində parlaq təcəssümü olmaqla yanaş, ölkənin demokratik inkişafında ali audit orqanı yaradıldı.

Hesablama Palatasının yaradılması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə təsis edilmiş Hesablama Palatası ötən dövr ərzində üzərinə düşən vəzifələrlə məsələlərə yaradı. Hesablama Palatasının fəaliyyəti əməkdaşlığı ilə təşəbbüs ilə təsis edilmiş Hesablama Palatası ötən dövr ərzində üzərinə düşən vəzifələrlə məsələlərə yaradı.

Beləliklə, 2001-ci ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə təsis edilmiş Hesablama Palatası ötən dövr ərzində üzərinə düşən vəzifələrlə məsələlərə yaradı.

Vüqar GÜLMƏMMƏDOV, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri

A large, bold, red serif font displays the year '1923'. This text is partially encircled by a golden wheat wreath, which is further embellished with a decorative ribbon or cord at the bottom right.

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Bütün şüurlu həyatını varlığı qədər sevdiyi Azərbaycana həsr edərək dövlətçiliyimizin formallaşmasında misilsiz xidmətlər göstərmiş Heydər Əlirza oğlu Əliyevin anadan olmasından 102 il ötür. Hər il olduğu kimi, bu il də Azərbaycan vətəndaşları və bütün dünya azərbaycanlıları müstəqil dövlətimizin yaradıcısı və memarı, XX əsr milli tariximizin ən qüdrətli siması olan Ümummilli Liderin növbəti doğum gününü qeyd edirlər.

Məlum olduğu kimi, Heydər Əliyev 1969-cu ilin iyul ayında Azərbaycana rəhbərlik etməyə başlamışdır. O, fəaliyyətə başladığı ilk gündən xalqına bağlı olduğunu, respublikanın və onun bölgələrinin sosial-iqtisadi inkişafına nail olmaq üçün əzmkarlıqla çalışdığını və əhalinin rifahının yaxşılaşmasına xüsusi önəm verməsini əyani surətdə göstərdi. Azərbaycana ilk rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illər ərzində Heydər Əliyevin apardığı hərtərəfli və əhateli işlər, onun özünə və ətrafdakı rəhbər işçilərə qarşı olan tələbkarlığı, yüksək işgüzarlığı sayəsində Azərbaycan qısa müddət ərzində sosial-iqtisadi inkişaf seviyyəsinə görə keçmiş SSRİ məkanında qabaqcıl respublikaya çevrildi. Məhz həmin illərdə Azərbaycan neft-maşınqayırma və kimya sənayesi, kənd təsərrüfatı və bir sıra digər sahələrdə ittifaqda öncül sıraya çıxdı. SSRİ-də yeganə olan Bakı Kondisionerlər Zavodu, Bakı Yeni Neftayırma Zavodu, "Azörterm" zavodu, habelə Gəncədə, Sumqayıtda və digər şəhərlərdə müxtəlif təyinatlı istehsal müəssisələri istifadəyə verildi. Respublikamız istehsal etdiyi rəqabət qabiliyyətli məhsulları 65 xarici ölkəyə ixrac edərək beynəlxalq aləmdə də tanınmağa başladı və bununla da gələcəkdə müstəqil bir ölkə kimi fəaliyyət göstərməsi üçün möhkəm təməl yaradıldı.

Ümummilli Liderin rəhbərliyi ilə uzaqgörənliklə həyata keçirilən bu düşünülmüş siyasət nəticəsində iqtisadiyyatın möhkəmlənməsi Azərbaycanda sosial məsələlərin həllində də uğurlu nəticələr qazanılmasına münbit şərait yaratdı. Həmin dövrədə qaz, işq, su, rabitə, yol və digər infrastruktur sahələrinin inkişafına yönəlmış işlər böyük vüsət aldı, kənd ərazilərinin, rayon və şəhərlərimizin sosial siması kökündən dəyişdi. Bölgələrdə yeni

Respublikasında həyata keçirdiyi möhtəşəm quruculuq işləri, yüksək idarəcilik qabiliyyəti, dövlətçiliyi inkişaf etdirmək bacarığı və rəhbər işçisi kimi böyük potensiala malik olması ilə ittifaq rəhbərliyinin diqqətini cəlb etməyə bilməzdi. Ulu Öndər 1982-ci ildə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edildi. Heydər Əliyev bu vəzifədə işlədiyi müddətdə keçmiş SSRİ-nin ən problemlı sahələrinə, o cümlədən dünyanın ən böyük maliyyə tutumlu Baykal-

Amur Magistralının (BAM) tikintisinə, səhiyyə, nəqliyyat və digər sahələrə rəhbərlik edərək həmin sahələrin inkişafını təmin etdi. Onu da qeyd etmək xoşdur ki, Heydər

da qeyd etmək əşyadır ki, Heydər Əliyevin həmin vaxtlar BAM-in tikintisində göstərdiyi misilsiz xidmətlər həmin tikintidə iştirak edənlər və Rusiya Federasiyasının hazırkı rəhbərliyi tərəfindən dəfələrlə etiraf olunmuşdur. Heydər Əliyev bu vəzifədə işlədiyi qısa müddət ərzində artıq SSRİ-nin bütün bölgələrində bacarıqlı və işguzzar bir rəhbər kimi tanınaraq yüksək nüfuzu malik idi. Onun liderlik məharəti, ittifaqda və beynəlxalq aləmdə böyük nüfuzu, məhsuldar işləmək qabiliyyəti xoşniyyətli insanları sevindirir, bir çox bədxahllarda isə ona qarşı paxılılıq hissi yaradırdı. Bu ədalətsizliyin nəticəsi idi ki, 1987-ci ildə özünə qarşı SSRİ rəhbərliyi, xüsusilə Qorbaçov tərəfindən edilən təqiblərə cavab olaraq Heydər Əliyev vəzifəsindən istefə verdi.

Bununla belə, bütün qadağalara baxmayaraq, Heydər Əliyev SSRİ-də və Azərbaycanda gedən prosesləri diqqətə izləməkdə davam edir, öz xalqı ilə birgə nəfəs alırı. Onun gücü də məhz bunda idi. 1990-cı il yanvarın 20-də sovet qoşunları Bakıda qırğın törədəndən sonra buna ən sərt şəkildə etiraz edən də məhz Ümummilli Lider idi.

Heydər Əliyev məlum səbəb-lərdən bir müddət Moskvada yaşa- diqdan sonra Azərbaycanda - doğma diyarı Naxçıvanda yaşamağa üstünlük verdi və 1990-ci il iyulun 22-də Naxçıvana gəldi. Həmin yarınlar blokada soritində olara

vaxtlar blokada şəraitində olan Naxçıvan həm ermənilərlə mühabibə edir, həm də yaranmış iqtisadi çətinlikləri aradan qaldırmağa çalışırırdı. Belə bir vəziyyətdə Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının müstəqil bir dövlət kimi fəaliyyət göstərməsi naminə əsl mücadiləyə qalxdı. Naxçıvanlılar onu muxtar respublikanın və Azərbaycanın Ali Sovetinə deputat seçdilər. Heydər Əliyev sessiyalarda Dağlıq Qarabağ problemi ilə əlaqədar Bakı rəsmilərinin yeritdiyi siyaseti və Moskvanın mövqeyini kəskin tənqid və uzaqqörənliklə SSRİ-nin

tezliklə dağılacağını bildirdi. Lakin həmin vaxt Azərbaycana rəhbərlik edən səbatsız iqtidarı bu fikirlər məhəl qoymur, Kremlə sədaqət nümayiş etdirirdi. Buna baxmayaraq, Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaradılması üçün hüquqi bazanın yaradılmasına çalışırı. Bu məqsədlə də 1990-cı il noyabrın 17-də muxtar respublikanın Ali Sovetinin birinci sessiyasında Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayraqı qaldırıldı və bununla da həmin vaxtdan müstəqilliyimizin bərpasının əsası qoyuldu. Bundan başqa, Ulu Öndərin təklifi ilə muxtar respublikanın adından "sovət sosialist" sözləri çıxarıldı və Naxçıvan MR Ali Soveti Ali Məclis adlandırıldı. Dekabrin 31-i isə Dünya Azərbaycanlılarının Həmröylik Günü elan edildi. Naxçıvan əhalisi Heydər Əliyevin bu əzmkarlığını yüksək qiymətləndirirək, ona hə

yüksək qiymətləndirərək ona böyük inam və ümid bəsləməklə tezliklə muxtar respublikaya rəhbərlik etməsini arzu edirdi. Xalqın bu istəyi 1991-ci il sentyabrın 3-də reallaşdı və Heydər Əliyev muxtar respublikanın Ali Məclisine Sədr seçildi. Hadisələrin sonrakı gedisi göstərdi ki, nəinki Naxçıvanın Muxtar Respublika kimi, həm də Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi məhv olmaqdan qurtulmasına gedən yol məhz həmin gündən başlamışdır.

Ulu Öndər Ali Məclisin Sədri kimi önce ağır günlərini yaşayan Naxçıvanın vəziyyətini yüngülləşdirmək üçün qardaş Türkiyə və İranla əlaqələri yaxşılaşdırıldı. Muxtar respublikanın gələcək təleyini iqtisadiyyatın bazar münasibətləri əsasında inkişafında görən Ulu Öndər tezliklə islahatların həyata keçirilməsini önə çəkdi. Dövlətçilik, qayda-qanun möhkəmləndi, vəzifə sahiblərinin və bütün işçilərin məsuliyyəti artırıldı. Muxtar respublikada bütün qüvvələr və imkanlar əhalinin rifah halının yaxşılaşmasına və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə səfərber olundu. Müstəqil Dövlət Məclisi idarəət

Müstəqil Dövlətlər Birliyində və Azərbaycanda ilk dəfə iqtisadi islahatlar muxtar respublikanın aqrar sahəsində başladı. "Torpaq islahati haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu 1996-cı ildə qəbul olunsa da, ondan xeyli əvvəl - 1992-ci ildə Culfa rayonunun Şurut və Gal kəndlərindəki torpaqların kəndlilərə verilməsi təmin edildi. Çox uğurla həyata keçirilən bu təxirəsalınmaz tədbirlər tezliklə öz bəhrəsini verdi və Naxçıvanda siyasi və iqtisadi vəziyyət getdikcə sabitləşməyə başladı. İqtisadiyyatda və dövlət quruculuğunda əldə edilən bu sabitlik ermənilərin muxtar respublikaya hücumlarını

Mərdliklə dəf etməyə və cəbhədə sakitliyin bərqərar olmasına imkan yaratdı.

1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikası ikinci dəfə öz müstəqilliyini və suverenliyini elan etdi. Bu tarix elə bir dövrə təsadüf edirdi ki, bir tərəfdən, mənfur qonşumuz Ermənistən separatçılıq siyasəti yürüdərək ərazi iddiası ilə bizi müharibəyə cəlb etmiş, digər tərəfdən, yeni yaradılmış dövlətin müstəqilliyini qoruyub saxlamaq bacarığına malik bir liderə ehtiyacı yaranmışdı. Lakin həmin dövrə müstəqilliyini yenice elan edən Azərbaycana liderlik xüsusiyyətlərinə malik olmayan, siyasi hadisələrə qiymət vermək,

gələcəyi görmək və proqnozlaşdırmaq imkanlarından məhrum olan, adı vəziyyətdən belə çıxış yolu tapmayı bacarmayan şəxslər rəhbərlik edirdi. Belə vəziyyət cəbhədə gərginliyi artırmaqla yanaşı, daxildə hakimiyyət uğrunda mübarizəni də qızışdırırı. Ermənistan ordusu isə havadarlarının köməyi ilə Dağlıq Qarabağdan azərbaycanlıları zor gücünə qovur, etnik təmizləmə aparır, ərazimizi işğal edirdi. Özünü xalqın aparıcı qüvvəsi hesab edən müsavat və xalq cəbhəsi cütlüyü bundan öz xeyrinə yararlanaraq hakimiyyəti tezliklə elə aldı. Ancaq onların formalasdırıldığı hakimiyyətdə təmsil olunanların dövlətçilik və idarəetmə təcrübəsi yox idi. Bu səbəbdən də ölkədə hərcmərclik və xaos baş alıb gedirdi.

Artıq müstəqil Azərbaycan öz tarixinin ən ağır çağlarını yaşayırıdı və tezliklə ikinci dəfə əldə etdiyi müstəqilliyini itirmək təhlükəsi qarşısında qalmışdı. Ölökənin sahibsiz qalması, ayrı-ayrı rəhbər işçilərin özlərini əvəz olunmaz şəxs kimi apararaq əhaliyə saygısız münasibəti qısa müddət ərzində insanları bezdirmiş və dövlət idarəciliyində yol verilən kobud səhv'lər ağır sosial-iqtisadi gərginlik yaradaraq ölkəmizi vətəndaş müharibəsi ilə üzüz qoymuşdu. Bunun mənətiqi nəticəsi kimi 1993-cü il iyunun 4-də Gəncədə iqtidara tam etimadsızlıq göstərilərək qiyam baş verdi, qardaş qanı axıdılmaqla demək olar ki, vətəndaş müharibəsi başlandı. Vəziyyətin getdikcə daha da kəskinleşməsi ölkədə hakimiyyət dəyişikliyini və rəhbərliyə təcrübəli, dövlət quruculuğunda səriştəli, əhali arasında və xarici alemdə təninan və nüfuzu olan şəxsin - əsl liderin hakimiyyətə gəlməsini zəruri edirdi. Bu şəxs həmin vaxt Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinin Sədri işləyən Heydər Əliyev idi. Xalq özünün sevimli ogluna etimad edir və inanırı ki, yalnız Heydər Əliyev bu vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilər və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlaya və inkişaf et-

Xalqın çağırışını qəbul edən Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin ali qanunverici orqanının Sədri, bir neçə ay sonra isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Qısa zaman kəsiyində, daha dəqiq, 1994-cü il mayın 12-də cəbhədə atəşkəsə nail olundu. Bundan sonra ölkədə ictimai-siyasi sabitlik bərqrar oldu, 1995-ci ildə Heydər Əliyevin təklifi və bilavasitə iştirakı ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk yeni Konstitusiyası qəbul edildi, əvvəlki iqtidarların dövründən başlayan sosial-iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı.

Böyük dövlətçilik təcrübəsi olan Heydər Əliyev müstəqil və suveren Azərbaycanın daxili məsələlərini ustalıqla həll etməklə yanaşı, xarici siyasetini də formalasdırmağa başladı. Əvvəlk hakimiyyətlərin dövründə populist açıqlamalar, qeyri-real yanaşmalar nəticəsində qonşu ölkələrlə pozulmuş münasibətlər bərpa olundu. Ümummilli Liderin coxsayı xarici səfərləri ilə Azərbaycanın dünyasının öndə gedən dövlətlərlə xoşniyyətli əlaqələri yaradılaraq möhkəmləndi. Azərbaycan həm Rusiya, həm də ABŞ və Avropa ölkələri ilə yaxın qonşuluq, dostluq və strateji tərəfdaşlıq münasibətləri yaratmağa nail oldu. Türkiyə ilə

"bir millət-iki dövlət" prinsipi əsasında əlaqələr daha da möhkəm-ləndi.

Siyasi sabitlik əldə edildikdən
və tərəfdas ölkələrlə əlyerisli əla-

və tərəfdəş ölkələrlə əlverişli əla-qələr qurulduqdan sonra ölkə iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı çox ciddi islahatlara start verildi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın inkişafında böyük rol oynadı. Əslən Əliyevin işləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırı biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidi bəsliyirəm".

der Olyeyvin təbəqəsiyi ilə Azərbaycanın gələcəyini müəyyənləşdirən neft strategiyası işlənilərə hazırlandı və həyata keçirilməyə başlandı. Ciddi təzyiqlərə, bəzi böyük dövlətlərin etirazlarına baxmaya-raq, Ulu Öndərin səyi və qətiyyəti nəticəsində Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" neft yataqlarının birgə işlənməsinə dair öz əhəmiyyətinə görə "Əsrin mütəxəssisi" adını el umidlişəsleyirəm.

Bu tarixi müraciətdən keçən dövr Ulu Öndərin dediklərinin reallığıla dərindən uzlaşdığını və söylədiyi fikirlərin həqiqət olduğunu bir daha göstərdi. Bu müddət ərzində beş dəfə Azərbaycan xalqının əkssəriyyətinin böyük dəstəyini qazanaraq Prezident seçilən İlham Əliyev Ümummilli Liderin layiqli varisi olduğunu və ölkəmizi gündən gündə daha yaxşı geleceyinə

görə "Əsrin müqaviləsi" adını almış beynəlxalq müqavilə imzalandı. Bundan sonra Azərbaycanın enerji resursslarını dünya bazarlarına çıxarmaq üçün Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə başlandı. Bütün bunlar Ümummilli Liderin özünün dediyi kimi, Azərbaycanın müstəqilliyyinin dönməz və əbədi olmasını təmin edən mü hüüm addımlar idi.

Dahi liderin dediyi "Həyatımın sonuna qədər xalqımı sədaqətlə xidmət edəcək və bütün fəaliyyəti mi Azərbaycan Respublikasının gələcək inkişafına sərf edəcəyəm" sözleri Heydər Əliyevin mənalı və zəngin həyatının 35 illik bir dövrü -^ü Aşağıda əsaslı inqilab mövzuları -^ü təqdim olunur.

nün Azərbaycanın dirçəlişi, müstəqil bir dövlət kimi formallaşması və dünya birliyinə qovuşmasında göstərdiyi misilsiz xidmətlərde öz əksini tapmışdır. Bütün istedadını, bilik və bacarığını milli dövlətçilik ideyasının gerçəkləşdirilməsinə həsr edən Heydər Əliyevin xalqımız qarşısındaki ən böyük xidməti Azərbaycan dövlətinin xilası olmuşdur. Məhz buna görə qədirbələn xalqımız tarix yaradan Heydər Əliyevin parlaq xatırəsini dərin hörmət və ehtiramla yad edir.

Heydər Əliyev dühəsinə olan rəqqi adası kimi qəbul olunur.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən məqsədyönlü siyaset və dərin islahatlar nəticəsində əldə edilən çoxsaylı uğurlar sırasında ən uca zirvədə isə şübhəsiz ki, 44 günlük Vətən müharibəsində və 2023-cü ilin sentyabrında bırgünlük antiterror əməliyyatında müzəffər Azərbaycan Ordusunun Ermənistən üzərində qazandığı parlaq qələbələr dayanır. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi

Heydər Əliyev duhasına olan bu unudulmaz və sonsuz məhəbbət həm də ondan doğur ki, onun qəbul etdiyi son qərar memarı olduğu müstəqil Azərbaycan Respublikasının gələcək taleyində həllədici rol oynadı. Heydər Əliyev bu son borcunu da şərəflə yerinə yetirdi və 2003-cü il oktyabrın 1-də doğma xalqına ünvanladığı son müraaciəti vətənə ləvəqətlə xidmət nü-

ciəti vətənə ləyaqətlə xidmət nümunəsi oldu. Ulu Öndər tarixi müraciətinin sonunda xalqa müəyyən-ləşdirdiyi siyaseti davam etdirə biləcək şəxsi göstərdi: "Üzümü sizə - həmvətənlərimə tutaraq, qarşidan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiya-sı Sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektli, praqmatik düşüncəli, müasir dünya siyasetini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Si-zi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz etrafında

Prezident İlham Əliyevin apardığı quruculuq işləri və həyata keçirdiyi uzaqqorən siyaset sayəsində əldə olunan bu nailiyyətlər bir daha təsdiq edir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyaları bu gün yaşayır və zəfər çalır. Bu barədə dövlətimizin başçısı demişdir: "Heydər Əliyev siyaseti yaşayır, onun ideyaları, fəlsəfəsi, ideologiyası yaşayır, qurduğu, yaratdığı müasir Azərbaycan yaşayır və onun yolu ilə inkisaf edir".

Eldar İBRAHİMOV,
Milli Məclisin İntizam komissiyasının sədri,
YAP İdarə Heyətinin üzvü, iqtisad üzrə elmlər doktoru, professor

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

"Həyatımın mənasını ancaq xalqa sədaqətə xidmət etməkdə görürəm. Bir dəha bayan edirəm ki, mənim üçün an yüksək mükafat bundan sonra da xalqın etimadını doğrultmaqdır iħbarətdir". Bütün ömrünü Azərbaycannı bu gününə, uğurlu gələcəyinə həsr edən nəfəsənə şəxsiyyət Heydər Əliyev, eyni zamanda, bildirmişdir ki, mənim hayatımın möqsədi Azərbaycandır, Azərbaycan xalqıdır, Azərbaycan Respublikasıdır, Azərbaycan vətəndaşdır. Əgər mən buna nail ola bilsem, on xoşbəxt adam kimi həyatını bəsha çatdıracağam. Ümummilli Lider Heydər Əliyev mahz Azərbaycan dövləti, xalqı qarşısındaki xidmətlərinin böyüküyüne söyklənərkən əminliklə qeyd etmişdir ki, nə qədər ki Azərbaycan var, mən də varam. Mən isə Azərbaycanda əbədi olacağam!

Böyük siyasi iradə, Vətən sevgisi, tükənməz dövlət idarəciliyi istədi

Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə Ümummilli Lider Heydər Əliyev özünün böyük idarəciliyə bacarığı, polad iradesi ve yüksək voten-povriliyi sayəsində, uzaqgörən və möqsədönlüq qoruları ilə çox qisa müddədə respublikamızda sosial-iqtisadi, elmi-tekniki və mədəni sahələrin inkişafında böyük sıçraşıya nail olmuşdur. Tarixin gedisətinin və həyatımızın ahenginin köklü surətdə deyişiyi, azadlıq və müstəqillik döyüklərinin milli düşüncəmizdə üstünlük təşkil etməyə başladığı bu illər Azərbaycanın quruculuq salnaməsinin on parlaq sohifolridir. Ulu Öndərin xalqın yaradıcılıq enerjisinin bir möqsədi yönəlməkə tarixi yaddaşın bərpasına istiqamətində atdıq qotiyetli qoruları ilə dövrdə milii ruhan canlanmasına xidmət göstərmiş, özüñürək və soykökə qayıdiyi təmən etmiş, müstəqil dövlət quruculuğuna aparan yoluñ teməl daşına çevrilmişdir. Böyük siyasi iradəyə, sarsılmaz əqidəyə malik olan Ulu Öndər Heydər Əliyevin təkənməz dövlət idarəciliyi istədi. Onun keçmiş SSRİ-nin rəhbərlərindən biri kimi çalışdığı və irimiyəşliyələr həyata keçirdiyi illərdə özünü bir dəha parlaq surətdə təzahür etdirmişdir. Ümummilli Lider bütün vərliyi ilə sevdidi və canından oziñ bildiyi doğma xalqının mənəvələrini daima öncəki və respublikamızın inkişafı üçün malik olduğu bütün imkanlarından istifadə etmişdir.

Dahi rəhbərin həmin illərdə Azərbaycanın müstəqil geleceyini düşüñürək gördüyü işlərdən bəhs edərək azərbaycanlı gənclər keçmiş ittifaqın nüfuzlu və möktəblərinə tohisl almağa gəndərilməsi xüsusi qeyd edilir. Ümummilli Lider bildirdi ki, indi biziñ tohislımızın möqsədi gənc noslu tohisl verib onları golcoyo hazırlamaqdır. Amma bununa yanaşı, on böyük möqsədimiz Azərbaycan vətəndəni, müstəqil Azərbaycan cəmiyyətinin layaqəti üzvünə hazırlamaqdır. Hər bir insan gərok vətəndən olsun. Görək dövlətinə, ənənələrinə, xalqına sadıq vətəndən olsun. Ulu Öndər həminin bu çağırış edirdi ki, cəmiyyət tohisliz inkişaf edə bilməz. Keçmiş Sovet İttifaqı dövründə Ulu Öndər Heydər Əliyev milli kimliyin qorunmasına, ana dilində təhsilin inkişafına böyük sormayı yatrırdı. Dünən klassiklərinin və elmi adəbiyyatın Azərbaycan dilində güñün telebələrinə uyğun bədiñ və elmi əsərlərin nəşri, Konstitusiyada Azərbaycan dilinə dövlət dili statusu almazı azərbaycanlıq ideologiyasının inkişafına və toplığınə xidmət edən mühüm addımlar oldu.

Müstəqilliyin bərpasına gedən yol

Ulu Öndər Heydər Əliyevin golcoy fealiyyəti üçün Naxçıvan dövrünün böyük əhəmiyyəti vardır. Təsədüfi deyildir ki, Azərbaycanın müstəqilliyin bərpasına gedən yənə möhüm Naxçıvanı başlasmışdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin toşəbbüsü ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin uğraklı bayraqa qızılı Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinin sessiyasında dövlət bayraqı kimi təsis edilmişdir. Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adından "Sovet Sosialist" sözleri çıxarılmışdır, Sovet İttifaqının və sonra artıq Rusiyañın horbi birləşməsi olan motoatıcı diviziyası Naxçıvanın çıxarılmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının sralarından çıxmışdır.

Bu mühüm möqamı da xüsusi qeyd etməliyik ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin toşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 1991-ci il dekabr ayının 16-də

"Ösrin müqaviləsi" Azərbaycanın iq-tisadiyyəti və siyasi mövcəyinin möhkəmlənməsində, etibarlı torəfdən kimi nüfuz qazanmasında mühüm rol oynadı. Ümummilli Liderin müəllifi olduğu neft strategiyasının osas tərkib hissələrindən olan, çoxlularıñ əfsanə kimi görən Baki-Tbilisi-Ceyhan neft və Baki-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri

laşmalara xidmət edən silahlı birləşmələr Ali Baş Komandan Heydər Əliyevin quruculuğunu və qətiyyətli siyasi noticisinde ləğv etdi. Milli Orduñun formalşdırılması, Azərbaycanın nizami Silahlı Qüvvələrinin yaradılması ilə bağlı toxiroslanıñ tadbirlər görüldü, ordunda kütləvi forarılık hallarına son qoyuldu, hərbi intizam lərde bu tarixlə bağlı geniş məlumat verilməlidir. O tarixin canlı shəhərləri öz xatirələrini bələşməlidirlər ki, bu tarix obədi yaşısan. Bu müstəqillik tariximiz məhz ondan başladı, 1991-ci ilin oktyabrından yox... O dövrü bilməyən, o vaxt yaşamanın genç nəsil bilməlidir ki, nəyin bahasına biz müstəqiliyi qoruyub saxlaya bilmək.

siyaseti davam etdirilmelidir. Bu əminlik də ifadə olundu ki, Ümummilli Liderin osası olan müsər ifadətində, Tərrixin müxtəlif mərhələlərində karən mədaxilələrə, məhrumiyyətlərə baxmayaraq, xalqımız milli kimliyinə, müraciət rəhənu qoruyaq saxlamış, öz ideallarına həmisi sadıq qalmış vo XX əsrin sonlarında dövlət müstəqilliyini bərpa etmişdir.

1993-ci ilde Ümummilli Liderin xalqın teklidi təlobi ilə hakimiyyət qaydısı Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəsədətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin 44 günləri İncincə Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəre imza atdı. Dünya hərb tarixine yeni sohifə yazañ orduñum neyə qadir olduğunu bərpa etdi. Dövlət başçı, Müzəffər Ali Baş Komandan

A large, bold, red serif font displays the year '1923'. A golden wheat stalk graphic is positioned to the left of the '1', and a decorative ribbon or chain graphic is at the bottom right.

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Xilaskarlıq ve inkişaf missiyaları müəllifi

May ayının 10-da görkəmli dövlət xadimi, müstəqilliyimizin möhkəmlənməsi və inkişafı naminə misilsiz xidmətlər göstərmiş Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümüdür.

Azərbaycan tarixinin çox önəmli, eyni zamanda olduqca kritik və keşməkeşli bir dövrü, öten əsrin ikinci yarısından başlayaraq, 80-ci illərədək və 90-cı illərdən yaşadığımız XXI əsrin əvvəllərinədək olan zaman kəsimi bilavasitə Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyevin ümumiyyətkəndə Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlər mahiyyətə bir-biri ilə tam ziddiyət təşkil edən iki hissədən ibarətdir: ozamankı SSRİ tərkibində müttəfiq respublika statusu daşıyan Azərbaycan SSR və artıq müstəqilliyini bərpa edə-rək dünya dövlətləri arasında öz yerini müəyyənləşdirmiş Azərbaycan Respublikası. Heydər Əliyevin məhz böyüklüyü də ondadır ki, hər iki dövrdə Azərbaycana və xalqımıza əvəzsiz xidmətləri ilə vadda qalıb.

nayeyə malik qabaqcıl sovet respublikalarından birinə çevrildi. Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illər ərzində Azərbaycanda 250-dən çox zavod, fabrik, istehsalat sahələri tiki-lib istifadəyə verilib.

Eyni zamanda ixtisaslı kadrların hazırlanmasına xüsusi önəm verilməklə həmin dövr ərzində on mindən çox azərbaycanlı gənc keçmiş SSRİ-nin qabaqcıl ali məktəblərinə təhsil almağa göndərilib və o da danılmaz faktdır ki, onların əksəriyyəti bu gün müstəqil Azərbaycanın iqtisadiyyatının, elminin, təhsilinin inkişafında, dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsində fəal iştirak edirlər.

Heydər Əliyevin birinci dəfə respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrdə gördüyü işlərin müsbət nəticələrini sadala-

Heydər Əliyev 1969-cu il də keçmiş Azərbaycan SSR-in rəhbəri qismində fəaliyyət göstərdiyi dövr ərzində respublikamızın hərtərəfli inkişafı üçün genişmiqyaslı işlər görmüşdür. Onun bilavasitə şəxsi təşəbbüsleri və nüfuzu sayəsində Bakı kondisionerlər və məişət soyuducuları zavodları, hazırda ölkəmizin müdafiə sənayesinin əsasını təşkil edən bir sıra ixtisaslaşmış müəssisələr, həmcinin müxtalif sektorlar üzrə çox saylı müsbət həticələrinin sadəcə maqla bitməz, amma bir vacib məqamı xüsusən qeyd etmək lazımdır. SSRİ kimi böyük imperiyanın tərkibində olmasına rəğmən, Azərbaycanın 1978-ci ildə qəbul olunan Konstitusiyasında ittifaqın bir çox digər subyektlərindən fərqli olaraq respublikamızda Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit edilməsi də Heydər Əliyevin böyük nüfuzu ilə yanaşı, həm də dilimizə və milli dəyərlərə bağlılığını artırıb nümunəsi idi.

müxtəlif sahələr üzrə çox sayda sənaye müəssisələrinin ti-kintisi üçün mərkəzdən və-saitlər ayrılmamasına nail olundu. Bütün bu görülən işlərin sayəsində qısa bir vaxtda res-publikada sənayeləşmə siya-səti uğurla həyata keçirilmək-lə, güclü iqtisadi potensial ya-radıldı və nəticə etibarı ilə Azərbaycan inkişaf etmiş sə-

Qüdrotli lider

Bunun ardından Heydər Əliyev Qarabağ məsələsi üzərindən siyasetdə mümkün ola biləcək ən ağır strategiyani izlədi. Bütün beynəlxalq platformalarda bu məsələni müzakirəyə çıxardı. Bu məsələnin Azərbaycanın güclənəcəyi dövrə qədər uzadılmasını təmin etdi. Bu, çox vacib idi, çünkü 44 günlük Vətən müharibəsində də bunun nəticələrini gördük. Hər hansı bir dövlətin Qarabağın müstəqilliyini tanımaması, hətta Ermənistannın da bu riskə getməməsi bizim əlimizdə hüquqi avantajı qoruyub saxladı. Azərbaycan qısa müddətdə daha fərqli mərhələyə adlaya bildi və torpaqların azad olunması da məhz bu təməl üzərindən baş tutdu.

Digər tərəfdən, Heydər Əliyev Türkiyə ilə Azərbaycan münasibətlərinin daha praqmatik zəminə çatdırılmasını təmin elədi. Bunun nəticələrini də İkinci Qarabağ savaşında daha aydın gördük. Türkiyə strateji müttəfiq kimi meydanda özünün təsireddi rolunu göstərə bildi.

Heydər Əliyev Azərbaycan parlamentinin formallaşması və orada müəyyən cinahların təmsilciliyi məsələsini də önəmli saydı. Xüsusi şəhər dövlətçiliyə münasibəti dəyişməz olan siyasi qüvvələrin parlamentar sistemində yer almاسını təmin etdi. Hakim partiya ilə yanaşı, müxalif partiyaların da bu cür rol alması vacib idi. Çünkü beynəlxalq təşkilatlarda təmsil olunan Azərbaycanın bu cür müxalif qüvvəsinin xarici auditoriyada Azərbaycan maraqlarını müdafiə etməsi hakim partiyanın imkanlarını da artırırdı. Qarabağ məsələsində bu, xüsusi şəhər böyük əhəmiyyət daşıyırırdı.

boyuk əhəmiyyət daşıyırırdı. Ümummilli Lider bu kimi məsələlərlə ya-naşı, ədəbiyyatın, incəsənətin, mədəniyyətin inkişafı baxımından da müəyyən prosesləri tənzimləməyi bacarıdı. Azərbaycanın yaradıcı eli-tasının qorunması istiqamətində mühüm addımlar atdı. O, bütün bunları kompleks şəkildə Azərbaycanın gələcəyi üçün tarixi məsuliyət içində gerçəkləşdirməyə çalışdı. Məsələn, burada ən böyük addımlardan biri Naxçıvanın strateji mövqeyinin gücləndirilməsi idi. Çünkü Qarabağ savaşında ermənilərin böyük cəbhə aça bilməməsinin əsas səbəblərindən biri məhz Naxçıvan faktoru idi. Burada hərbi gücün, im-kanların genişləndirilməsi, yayındırıcı qüvvə olaraq Naxçıvanın erməni faktoruna qarşı təh-lükə kimi görünməsi ermənilərin bu şəkildə mobilizasiyasına, səfərbərliyinə mənfi təsir göstərdi. Bu baxımdan, Heydər Əliyevin gelə-cəklə bağlı strateji addımları Azərbaycanı bu gün suverenliyini tam bərpa etmiş bir dövlətə çevirdi. Suverenlik məsələsi bizim üçün olduq-ca önemli idi, çünkü bütün ərazilərimizdə suve-renliyi təmin etmək imkanlarımız yox idi. Bu da işğal faktı ilə bağlı idi. Bu missiyani da Azərbaycan cəmiyyətini daha doğru təşkilat-landırı bilən və Heydər Əliyevin qoysuğu tə-məl üzərində bu strategiyani davam etdirən Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev ger-çəkləşdirə bildi.

olan beynörkələq gələrlə həyranlaşdırmaq və bəzən də onların qarşısında şəxsiyyətli dövlət duruşu sərgiləmək ilə bunu edə bildi. Kimin ağlına gələrdi ki, Azərbaycan nə vaxtsa Fransa kimi dövlətlə başabaş gələ bilər, ittihamlarına, taktikalarına cavab vermək iradəsini ortaya qo- yar? Bu, Azərbaycanın mövcud gücünün əsas nümayişi, həm də həmin strategiyanın davamı idi. Böyük güclərlə həmişə dirəniş göstərmək fayda vermədiyi kimi, böyük güclər qarşısında həmişə aciz olmaq da xalqın, dövlətin tənəzzül-lünə götərib çıxara biləcək amillərdən biridir. Bu anda çəvik manevr edə biləcək və qətiyyətli xarakter göstərə biləcək bir düşüncəyə sahib olmalısan. Prezident İlham Əliyev də Azərbay- can dövlətini məhz bu cür təqdim etməyi bacardı. Hər kəs Azərbaycanla hansısa üslubda danışmaq, ölkəmizə qarşı hansısa addımlar at- maq istəknəvərək mədənliyi gördü.

maq imkanının olmadığını görüdü.

Heydər Əliyevin doğum günü Azərbaycan üçün ciddi bir hadisədir. Bu, Azərbaycan cəmiyyətində həm sovet dönməndə, həm də müstəqillik dövründə xilasedici bir missiya həyata keçirmiş şəxsiyyətin doğum günü kimi qeyd olunur. Çünkü tarixi anda xalq bəlli bir prosesi irəli apara bilmirsə, uduzursa, sonra onun dirçəlməsi yüz illər çəkir. Məhz o tarixi anda Heydər Əliyevin Azərbaycanı müəyyən təhlükələrdən qoruması və dövlət olaraq sistemini bu səviyyədə irəllilədə bilməsi, dövlətin varislik məsələsinə ağıllı şəkildə həll etməsi bizim bugünkü qələbəmizin, duruşumuzun əsas səbəblərindən biridir. Heydər Əliyevin tarixi xidmətləri qiymətləndirilməlidir. Azərbaycan xalqı da haqqı tanıyan, hər kəsin əməyini dəyərləndirən xalq kimi onun xatırəsini heç vaxt unutmayacaq, onun adını əbədi olaraq öz tarixinin ön cərgəsində yazacaq.

Fazil MUSTAFA,
*Millî Mâclisin deputatı,
Büyük Qurulus Partiyasının sadri*

Azərbaycan xalqı əsrlər boyunca azad yaşamaq, öz taleyini özü müəyyən etmək istəyib. Bu milli ruh, imperiyaların, yad hakimiyətlərin, totalitar rejimlərin təsiri altında olsa da, heç zaman sönüməyib. Xalqın bu istəyi SSRİ kimi sərt və mərkəzləşdirilmiş bir sistemdə yaşadığı illərdə də qorunub saxlanıldı. Bu dövrdə Azərbaycan xalqının milli ideologiyasının, dövlətçilik düşüncəsinin formallaşması, ilk növbədə, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin uzaq-görən siyasetinin nəticəsi idi.

1969-cu ildə Azərbaycan Kommunist Partiyasının birinci katibi seçilən Heydər Əliyev, əslində, mövcud sistemin imkanlarından istifadə edərək milli dövlətçiliyin təməl sütunlarını inşa etməyə başladı. O, iqtisadiyyat, təhsil, mədəniyyət, hərb, kadr hazırlığı sahələrində planlı şəkildə həyata keçirdiyi islahatlarla Azərbaycanın gələcək müstəqilliyini ideoloji və praktiki b-

Bu kadrlar sonrala müstəqillik dövründə masında aparıcı rol oynadılar. SSRİ rəhbərliyi üzrə baycanlıların hərb sahələrində kilməsinə imkan verdi. Heydər Əliyev bu aşaraq 1971-ci ildə Cənubi adına Hərbi Liseyi yaradı. Liderdən sonra hərbi ləğv olundu.

Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə respublikada geniş sənayeləşmə prosesi başladı. Neft sənayesindən tutmuş maşınqayırma, kimya, yüngül sənaye sahələrinə qədər müxtəlif istiqamətlərdə iri müəssisələr yaradıldı. Bütün bunlar Azərbaycanın iqtisadi potensialının möhkəmlənməsinə, müstəqil düşüncə

Siyasi baxımdan daha mühüm adımlar ise milli kadrların formalasdırılması idi. Onun rəhbərliyi ilə minlərlə azərbaycanlı gənc SSRİ-nin qabaqcıl ali məktəblərinə göndərildi, dövlət idarəciliyi, mühəndislik, hərb, diplomatiya kimi sahələr üzrə ixtisaslaşdı. Mənşəyimizdən, müasirətə düşən tərzinin formalasmasına səbəb oldu.

edirdi. "Dədə Qorqu simi", "Yeddi oğul Məmməd" kimi ekrashurun yüksəlməsində nadır. Eyni zamanda 12 ruz qalmış ədiblərin adları Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xatirələrin yenidən ecdətirilməsi, gələcək

üçün zəmin yaratdı. 1978-ci ildə qəbul edilən Azərbaycan SSR-in Konstitusiyasında ilk dəfə olaraq Azərbaycan dilinin dövlət dilini kimi təsbit edildi. Bu, mil- li kimliyin və mədəni irlərin hüquq müstəvidə tanınması idi və Heydər Əliyevin bu istiqamətdə göstərdiyi qətiyyətin təcəssümü idi.

Heydər Əliyevin dövlətçiliyə və milli maraqlara bağlılığının ən parlacə təzahürlərindən biri isə 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsinə verdiyi sərt və prinsipial reaksiyası oldu. Həmin vaxt artıq vəzifədən uzaqlaşdırılmış və təqiblərə məruz qalmış Ulu Öndər, həyatını təhlükəyə ataraq Moskvada Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinə gəldi və burada SSRİ rəhbərliyini açıq şəkildə ittiham edən bəyanatla çıxış etdi. Bu, SSRİ daxilində azərbaycanlıların müdafiəsi naminə göstərilən ilk və yeganə yüksəksəvəyyəli etiraz idi. Onun bəyanatı yalnız xalqın qürurunu deyil, həm də beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın haqlı mövqeyini çatdırmaq baxımından strateji rol oynadı. Həmin günlərdə Heydər Əliyev bir dəfə sübut etdi ki, o, yalnız sovet dövrünün yox, həm də gələcək müstəqil Azərbaycanın lideridir.

Azərbaycanın lideridir. 1993-cü ildə xalqın tələbi ilə həkimiyətə qayıdan Heydər Əliyev artı sovet dövründəki təməllər üzərində müstəqil Azərbaycanın əsaslarını qurmağa başladı. Bu dövrün on mühüm hadisələrindən biri "Ösrin müqaviləsi" idi. 1994-cü ildə imzalanan bu müqavilə

vilə ilə Azərbaycan beynəlxalq enerji bazarına integrasiya etdi, transmilli neft-qaz layihələri üçün etibarlı tərəfdən təsdiq olundu. Bu müqavilə təkcə iqtisadi deyil, həm də geosiyasi dönüş nöqtəsi oldu. Azərbaycan dünya enerji siyasetində strateji mövqə qazandı. Daha sonra Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri kimi layihələr regionun enerji xəritəsini dəyişdi. Bu strategiya, əslində, milli gəlirləri artırmaqla yanaşı, Azərbaycanın siyasi suverenliyini də möhkəmləndirdi.

Bugünkü Azərbaycan - güclü orduya, inkişaf edən iqtisadiyyata, milli özümüdərki yüksək olan cəmiyyətə sahib bir dövlətdir. Bu reallıq bir-dən-birə yaranmadı. Bu, illərlə qurulan ideoloji sistemin, planlı kadr siyasetinin, iqtisadi və hərbi təməllərin, diplomatik ustalığın nəticəsidir. Bu yolun banisi isə məhz Heydər Əliyevdir. O, sovet dövründə mövcud sistemin imkanlarını milli maraqlar namına istifadə etməyi bacardı. Müstəqillik dövründə isə bu təməllər üzərində Azərbaycanı regionun lider dövlətinə çevirdi. Onun qoyduğu ideoloji miras və strateji kurs bu gündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

**Elçin MİRZƏBƏYLİ,
Milli Məclisin deputati,
Ədalət, Hüquq, Demokratiya
Partiyasının sədr müavini**

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2025

Belə bir düşüncə mövcuddur ki, siyaseti seçilmiş dahi şəxsiyyəti müəyyənləşdirir. Sözsüz ki, belə olan halda siyasetin dirçəlişi də böyük ölçüdə biza məlum olmayan böyük şəxsiyyətlərin meydana çıxmazı qanunlarından asildır. Yəni fərd siyasetin yaradıcısı olmaqla onun əsas subyekti qismində çıxış edir. Siyasi proseslər, vəziyyət və ən əsası da kompleks vəziyyətlər də siyaset özü də öz növbəsində şəxsiyyət yaradırsa, deməli, fərd siyasetin sadəcə subyekti deyil, həm də obyektidir.

Sivilizasiyanın inkişafı prosesində fərd getdiyəcə cəmiyyətdə necə forqlonırsə, mürkkəb siyasi proseslər də şəxsiyyət yaratmağı möhz belə situasiyalarda bacarırlar. Dünyanın siyasi mənzərəsini müəyyənləşdirən şəxsiyyətləri də tarixin özü yetişdirir. Tarixi baxdığımız zaman isə görürük ki, o, stabil deyil, otalot kimi məfhümlərdən uzaq, olduqca çevik bir şəkildə başçılığı inkişaf burulğanına sürükleyir. Bu zamanın maşınının en gur və sərthi çağında tarixi elo insanlar yetişdirir ki, möhz onlar da elə zamanın özüne meydan oxumayı bacarırlar. Azərbaycan tarixində bu mərhələnin başlanğıcı Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bu mərhələnin sonu isə yoxdur, o baxımdan yoxdur ki, Heydər Əliyev idealları və idealları gənc nəslin qanına döründən həpub. Möhz gənclik bu idealları və idealları özü ilə gələcəyə daşıyacaq.

Azərbaycanın dövlətçiliyi tarixi zəngindir, qodımdır. Tarix boyu bu zənginliyin və qədimliyin yaradıcısı, yavrusu, hərəkətvericisi qüvvəsi olan şəxsiyyətlər nəinki Azərbaycanın, bütün regionun taleyinə dərindən təsir göstərməyi bacarırlar. Regionumuzu və bələ bir regionda əlkomiki xüsusi forqləndirən müxtəlif indikatorlar mövcuddur. Din, mülküntural dəyərlər, mədəniyyətlərin birləşən nüqtəsi qədər, siyasi ambisiyalarnın kəsişdiyi, parçalandığı nüqtələr də bura daxildir. Möhz buna görədir ki, tarix boyu Azərbaycanın başının üstündən her zaman qara buludlar asılmışdır. Bu qarışıqlı aydınlıq çəvəran, onun dövlətçilik strukturunu yenidən möhkəm əsaslarla bərpa edən tarixi şəxsiyyətin isə tarixinin çox ağır, məsəqətli smaqlarından keçərək, nəinki Azərbaycan yenidən quaran, həm də özündən sonra siyasi iz buraxan dahi Heydər Əliyevdir.

Aristotel siyaset üçün insan olduğunu zoruriyin, insan və dövlətin ümidi birliliyi ideyasını müdafiə edirdi. Siyasi istedad, qabiliyyət, bılık, bacarıq, şəxsi nüfuz kimi amilləri nəzər almış şəxsiyyətin tarixdə siyasetdə rəsul rolunu liderlərin şəxsi xidmətləri ilə deşəslandırırlar. Liderlərin siyasi mövqeləndən və əqidəsindən dərindən inkişaf etmişdir. Ümumluqdan inkişaf etmişdir. Heydər Əliyevin bütün həyatı siyaset üzrəndə qurulmuşdu. Heydər Əliyev fəvqələrindən, Heydər Əliyev şəxsiyyəti də özünməxsus fərdlik götəren dahidir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev republikamızın rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illərdə Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəm sütunlarının, bugünkü və gelecek möstəqilliyinin siyasi-İqtisadiyyat bazisini qurmağa müvəffəq oldu. Üyksək idarəciliq bacarığına malik Heydər Əliyev olduqca çətin bir dönmədə həlli mümkün məsələləri ilə rəsulardır. Liderlərin siyasi mövqeləndən və əqidəsindən dərindən inkişaf etmişdir. Möhz buna görədir ki, 60-ci illərdə respublikamızın İqtisadiyyatı bütövlükde dərin və uzunmüddətli böhran mərhələsinə qədəm qoymuşdu. Yaranmış ağır vəziyyətdən çıxış yolu tapılmalı, İqtisadiyyatın inkişafı üçün principial

Xalqın qəlbində yaşayan lider

cəhdən yeni konseptual yanaşma yolları işlənilərə hazırlamalı, xalq tövərəfatında köklü struktur doyişiklikləri aparılmalı, təsrrüfatlılıq və iqtisadi həvəsətlərindən istində təzə metodlar tətbiq edilməli idi".

Heydər Əliyevin qarşısında dayanan hədəf Azərbaycan iqtisadiyyatını dərcəltmək, ittifaq daxilində onu en güclü iqtisadiyyatlardan biri etmek idi. Buna görə də Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod, fabrik və sex tiki, 2 milyondan artıq votendən mənzel təminatı problemi həlli ni tapdı. Pambıq istehsalı 333,6 min tondan 831,2 min tona çatdırıldı, 1982-ci ilde isə ölkədə pambıq istehsalı 1 milyon tonə qədər yüksəldi. Bütün bura Heydər Əliyev həkimiyətə gələn kimi məşhur avqust plenarının keçirərək ölkədəki iqtisadi vəziyyəti dərinlərə təhlil etdi. 1970-1980-ci illərdə qisa zaman koşivində sürətli iqtisadi artım yaşandı. Konditəsərəfat məhsullarının ümumi həcmi 2,7 dəfə artı. İqtisadiyyatın inkişafına qoyulan vəsiatın həcmi əvvəlki 50 il üçün müvafiq göstəricidən 1,4 dəfə artı. 1969-1982-ci illər ərzində ölkədə 250 zavod,

Dərin hörmət və ehtiramlı anırıq!

Mayın 10-da xalqımızın Ümummilli Lideri Heydar Əliyevin anadan olmasından 102 il ötürü.

Bu münasibətlə Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşları Fəxri xiyabanda müştəqil dövlət başçılarının qarşılıqlı rəsmi səfərləri bu əlaqənin keyfiyyətə yeni mərhələyə yüksəlməsini təmin edib.

timizin memarı, Ümummilli Lider Heydar Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Azərbaycan-Vyetnam əlaqələri yeni mərhələyə yüksəldi

"Azərbaycan Respublikası ilə Vietnam Sosialist Respublikası arasında diplomatik münasibətlərin inkişafı son on illiklərdən mühüm mərhələlərdən keçib, xüsusilə dövlət başçılarının qarşılıqlı rəsmi səfərləri bu əlaqənin keyfiyyətə yeni mərhələyə yüksəlməsini təmin edib. Bu səfərlər yalnız siyasi dialoğun dərinleşməsinə deyil, həm də iqtisadi, ticarət, humanitar və partiyalarası əməkdaşlığın genişlənməsinə ciddi təkan verib".

Bu fikirləri "Azərbaycan" Milli Məclisin deputatı Pervane Vəliyeva deyib. O bildirib ki, 2014-cü ildə Azərbaycan Prezidentinin Vietnam'a dövlət səfəri və 2015-ci ildə Vietnam Sosialist Respublikasının rəhbəri conab Çinçə Tan Şanqın Bakıya rəsmi səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin daha da möhkəmlənməsində döñüş nöqtəsi olub. Bu səfərlər zamanı aparılan danışlıqlar və imzalanan sonərlər siyasi münasibətlərin temolunu möhkəmləndirdi, eyni zamanda iqtisadi sahədə əməkdaşlığın genişlənməsinə qoyub. "Çinçə Tan Şanqın Bakıya səfəri çərçivəsində ilk Azərbaycan-Vietnam biznes-forumu keçirildi. Forumda neft-qaz, energetika, inşaat, informasiya-kommunikasiya, maliyyə, sonayə, ticarət, turizm, noqliyatlardır, ocaqlıq və digər strateji sahələri təmsil edilmişdir. Döñüşün qazanılmışlığı, təsdiq edilmişdir. Bu tədbir ikitorəflər ticarət və investisiya imkanlarının öyrənilməsi və konkret layihələrin ösəsini qeyd etməyi bacımlıdan əhemmiyyətli platforma oludur. İkitorəflər münasibətlərin davamlı inkişafını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan-Vietnam Hökumətlərərəsi Komissiyası yaradılıb. Komis-

çərçivəsində bir-birini dəstəkləyir, çoxtərəflə diplomatik platformalarda ortaş maraqları qoruyurlar. Bu əməkdaşlığı, xüsusilə global təhlükəsizlik, davamlı inkişaf və iqlim dəyişikliyi kimi məsələlərdə ortaş mövqələrin formallaşmasına töhfə verir.

Deputat vurğulayıb ki, ikitorəflə ticarət əlaqələri artan dinamika nümayiş etdirir: 2024-cü ildə Azərbaycan və Vietnam arasında əmətə dövriyyəsinin həcmi 223,93 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu roqən tərəflər arasında mövcud potensialı əks etdirəmək yanaşı, gələcəkdə daha yüksək göstəricilər nail olmaq üçün imkanların mödəniyyətinə və tarixinə maraqlılarının artırılması konkretnedir. Eyni zamanda hər iki ölkənin parlamentlərindən parlamentlərətərəfli əlaqələr üzrə işi qruplarının fealiyyəti qanunvericisi səviyyədə əməkdaşlığın möhkəmləndirməsi xidmət edir. Azərbaycan və Vietnam bəyənəlxalq arenada ədalət və əməkdaşlıq edir. Hər iki ölkə Qoşulmama Hərəkatı və BMT-

Əsma QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan komandoları Moskvada Qızıl meydanda təntənəli marşla keçid ediblər

Azərbaycan Respublikasının Komando briqadasının parəd heyəti faşizm üzərində Qələbənin 80-ci ildönümüne həsr olunmuş hərbi parəd çərçivəsində Moskvada Qızıl meydanda təntənəli marşla keçid ediblər. Parəd heyətinə polkovnik-letenant Samit Məmmədov rəhbərlik edib.

AZERTAC xəbor verir ki, Qələbə parədində MDB ölkələri da daxil olmaqla,

13 xarici dövlətin parəd heyətləri iştirak edib. Azərbaycanla yanaşı, Qırğızıstan, Belarus, Kazakistan, Qırğızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbəkistan, eləcə də Vietnam, Misir, Çin, Laos, Mongolustan və Myanmanın hərbiçiləri keçiblər.

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin parəd iştirakçılara və Rusiya vətəndaşlarına müraciət edib. O, çıxışında nasızmın mögəlub edilməsindən keçmiş SSRİ respublikalar-

rının rolunu qeyd edərək, Cənubi Qafqaz və Orta Asiya xalqlarının qohrəmanlığı xüsusi vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, "buradan cəbhənin etibac duyduğu hər şeyle yüksək vaqonlar fasiləsiz yola düşüb. Burada hospitalar yerləşdirilib və yüz minlərlə toxluq olunmuş insan özüne ikinci vətən tapıb. İnsanlar evlərini, cörəklərini və mənəvi dəstəyini onlara böltübü".

Qızıl meydandakı parəd bütün hələl olmuşuların xatirəsini bərdəqşəlik səkülətə başa çatıb.

DTX-də Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102 illiyi qeyd olunmuşdur

Azərbaycan təhlükəsizlik orqanlarının fəxri rəhbəri, Ümummilli Lider Heydar Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü ilə əlaqədar Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) rəisi general-polkovnik Əli Nəğıyev və xidmətin əməkdaşları Fəxri xiyabanda dahi şəxsiyyətin əziz xatirəsini dərin ehtiramla yad etmiş, məzəri önünə əklil və gül dəstələri qoymuşlar.

Görkəmli oftmələr-alim, akademik Zərifə Əliyevanın da xatirəsi anılmış, məzəri üzərində güllər düzülmüşdür.

Daha sonra DTX-nin akt zalında keçirilmiş tödbirdə öncə Ümummilli Lider Heydar Əliyevin və ömərimizin orazi bütövülüyü və suverenliyi uğrunda canları qurban vermiş şəhidlərimiz əziz xatirəsi bərdəqşəlik səkülətə hələl olunmuş, Dövlət himni səsləndirilmişdir.

Tödbirdə çıxış edən DTX-nin rəisi general-polkovnik Əli Nəğıyev əvvəlcə Ulu Öndər təhlükəsizlik orqanlarında 25 illik şərəfi fəaliyyəti, dahi rəhbərin bu təsisatın inkişafındakı müstəsna xidmətləri, eləcə də təhlükəsizlik təşkilatının milli ədəmi istiqaməti ilə adımlar barədə otralı səhəbət qoymış, Heydar Əliyevin bu orqanlarda osasını qoymduğu xalqa və dövlətə sədəqət amallarının xidmətin şəxsi heyəti tərəfindən daimən osasını götürüb" qeyd etmişdir.

General-polkovnik Əli Nəğıyev bildirmişdir ki, Ümummilli Lider Heydar Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövr ölkənin tarixinə qızıl horflər yazılmış, respublikada bütün sahələrin hərtərəfli inkişafı, Azərbaycanın davamlı tərəqqisi və yüksəkliyi, həmçinin dövlətlik strategiyasının formalaşması, milli ideyanın gücləndirilməsi və müstəqilliyin möhkəmlənməsi ilə müşayit olummuşdur.

Ülən Öndər siyaset xəttini uğurla davam etdirir Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizin yeni zirvələrə doğru inamla addimdadiğını və bütün istiqamətlərdə müümət olanı qoymuş olunmuşdur.

Sonra tödbir digər çıxışlarla davam etmiş, xidmətdə forqlənən əməkdaşlara mükafatlar təqdim olunmuşdur.

**Azərbaycan Respublikası
Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin
Mətbuat xidməti**

Erməni sevgisi naminə Avropa dəyərləri tapdalanır

"Son vaxtlar Avropa Şurasının bəzi nümayəndələri tərəfindən Azərbaycana qarşı qorçəli yanaşmalar artıraq. Belə mövqə ortaya qoymalar beynəlxalq hüquvu və adalat prinsiplərinə açıq şəkildə pozurlar".

Bu sözləri "Azərbaycan" qəzeti Milli Məclisin deputati Sevinc Fətəliyeva deyib. O bildirib ki, Avropa Şurasının rəsmiləri "ermoni sevgisi" naməni Avropa dəyərlərinin təpələşdirilməsi, sohiyyə və ekologiya sahələrində humanitar missiyalarla bağlı programların və birgə təsəbbüslerin inkişafı ölkələrimiz üçün qarşılıqlı maraqlıdır. Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlarla, o cümlədən Avropa Şurası ilə fəal, qarşılıqlı etməda osaslanan əməkdaşlığı maraqlıdır. Lakin Avropa Şurasının müxtəlidən struktur, o cümlədən rəsmi şəxslər, o cümlədən rəsmi şəxslər etməda yanaşmada ikili standartlar nümayiş etdirir, adalatlılıq məqsədləri təsdiq edilməyib. Frank Şvabe də "faallıq" göstərən şəxslərindən birləşdir", - deyə S.Fətəliyeva qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, möhəş Şvabe kimilərin "toşəbbüsü" ilə 2024-cü il qış sessiyasının açılışında AŞPA-da ölkəmizin nümayəndə heyətinin etimadnamələri təsdiq edilməyib. Frank Şvabe toşəbbüsü ilə sərərkən çıxışında osaslı olaraq "100 minden artı Qarabağ ermoniinin zorakılıqla qovulması və AŞPA mərcəzilərinin Laçın yoluна buraxılmasına" Azərbaycanın təşkilatla əməkdaşlıqlıdan yarınmasının kimi qiymətləndirib". Amma Azərbaycan bunu cavablışlıq qoymayıb və nümayəndə heyətimiz təşkilatda fəaliyyətini dayandırdı.

Deputat xatırladı ki, bu günlərdə Şvabe yənə ölkəmizə qarşı osasız ittihamlar səslenir: "O, guya ölkəmizdə demokratianın olmadığı, şəxkilərin şəffaf keçirilmədi.

yini deyib. Şvabe hətta Azərbaycan parlamentində real müxalifətin olmadığını iddia edib. Maraqlıdır, o, "real müxalif" deyərək kimləri nəzərdə tutur? Əgər müəyyən Qərb dairələrino, antiazərbaycançı mərkəzlərə xidmət edir, o, cümlədən AŞ-nin alətinə çevrilən şəxslərin nömrələri nözərdə tutursa, ciddi yarılır. Çünkü onların cəmiyyətində reytingləri sıfır borabordı və heç bir sosial dəyərləri yoxdur. Onlar son şəkildərə də iştirak etməyiblər".

Deputat qeyd edib ki, Azərbaycana qarşı "hücum" keçən Avropa Şurasının fəaliyyətində insan haqları yer tutmaları olsa da, Azərbaycan ötən dövrde üzərində qazanmışdır. Lakin ölkəmizdən qarşılıqlı səhərələr, o cümlədən MDB rəhbərliyi, eləcə də əməkdaşlıqların dövründən sonra qurulmuşdır.

Deputat xatırladı ki, bu günlərdə Şvabe yənə ölkəmizə qarşı osasız ittihamlar səslenir: "O, guya ölkəmizdə demokratianın olmadığı, şəxkilərin şəffaf keçirilmədi".

mənistanın 30 illik işgal siyasetinə qarşı heç bir addım atmayıb. Halbuki bir quruma üzərindən iki ölkənin birinə dərininə işzələməsi işğal etmə faktına görə on azından işğalçının sos hüququnu əlindən alma bilərdi. AŞ neinki Ermenistanın işğalçıq siyasetini pislo-madı, oksinə, erməni lobbişinin maraqlarına uyğun olaraq ölkəmizə qarşı müxtəlif vaxtlarda qorçəli qətnamələr, bəyanatlar qəbul etdi. Avropa Şurasının osasının həm hüquqlarının qorunmasına, qurulmasına qarşıdır. Lakin Ermenistanın işğalçı siyaseti noticisində yüz minlərə azərbaycanlıların doğma yurdlarından qaçın və məcburi kökün düşməsini bu təşkilat görmedən göldə. Bu da Azərbaycana qarşı ikili standartları bariz nümunəsidir.

Deputat vurğulayıb ki, Şvabe kimilərin anlamadırlar ki, Azərbaycan rəhbərlik dövründən bərənən işçisindən. Böhranın çıxış yolu isə sohvları etiraf edərək ədaləti, beynəlxalq hüquq və Avropanın gerçək dəyərlərinə uyğun mövqə sorguləməkdir.

**Ə.QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"**

MSK-nin nümayəndə heyəti Albaniyada parlament seçkilərini müşahidə edəcək

Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) nümayəndə heyəti mayın 11-də Albaniyada keçiriləcək parlament seçkilərini müşahidə etmək məqsədilə Tiranaya səfər yolda düşüb.

MSK Katibliyinin Media və kommunikasiya şöbəsinən AZERTAC-a bildirilib ki, Albaniya Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası sədrinin Azərbaycan Respublikası

Qasımov və Katibliyin şöbə müdürü Ramin Nuroliyev istirad edirlər. Səfor çərçivəsində Mərkəzi Seçki Komissiyası nümayəndələrinin Albaniya Mərkəzi Seçki Komissiyasının rəhbərliyi və digər rəsmi şəxslərlə görüşlər keçirməsi, ali şəxslər qurumları arasında əlaqələrin və seçkilərin dair müxəlfi.

Nümayəndə heyəti səsvermə günündəkən parlament seçkilərini müşahidə etmək məqsədilə Tiranaya səfər yolda düşüb. Nümayəndələr səfərə qəbul etdikdən sonra qurulmuş şəxslərlə görüşlər keçiriləcək. Nümayəndələr səfərə qəbul etdikdən sonra qurulmuş şəxslərlə görüşlər keçiriləcək. Nümayəndələr səfərə qəbul etdikdən sonra qurulmuş şəxslərlə görüşlər keçiriləcək.

